

WSTĘP

W procesie planowania strategicznego w samorządzie niezbędnym elementem jest regularne monitorowanie zachodzących zjawisk i zmian. Pozwala ono nie tylko określić skuteczność i postęp realizacji wcześniej przyjętych zamierzeń, ale także dokonać korekt wynikających z nieuwzględnionych wcześniej czynników lub z nieprzewidzianych zjawisk, zmieniających uwarunkowania realizacyjne.

Strategia Rozwoju Miasta Kielce na lata 2007-2020 przyjęta Uchwałą Rady Miasta nr XII/214/2015 z dnia 30 lipca 2015 roku nałożyła obowiązek oceny jej realizacji w oparciu o przyjęte wskaźniki monitorujące, które odnosiły się zarówno do celów strategicznych, jak i celów operacyjnych i poszczególnych działań.

Jest to piąty i ostatni raport monitorujący stopień wykonania niniejszej Strategii. Celem raportu jest pokazanie w jaki sposób kształtowały się tendencje, które zaszły w poszczególnych obszarach strategicznych w ostatnich sześciu latach w oparciu o określone wskaźniki. Obserwowane zmiany wynikają przede wszystkim z działań podjętych w tym czasie przez Urząd Miasta Kielce i inne jednostki zależne, przyczyniając się tym samym do realizacji celów strategicznych i operacyjnych.

Zasadniczą część raportu podzielono na cztery rozdziały odpowiadające przyjętym w Strategii celom strategicznym. W ramach rozdziałów zostały przedstawione i zanalizowane poszczególne cele operacyjne i działania odpowiadające konkretnym zadaniom podejmowanym przez Urząd Miasta Kielce i jego jednostki organizacyjne. Ostatni rozdział stanowi natomiast zamknięcie Strategii poświęcone wyzwaniom strategicznym zdefiniowanym w 2015 r.

Dynamika zdarzeń zachodzących zarówno w najbliższym otoczeniu Miasta Kielce, jak i w otoczeniu zewnętrznym wymagała, aby Strategia będąca wieloletnim dokumentem wyznaczającym cele rozwojowe wynikające z prowadzonej przez samorząd polityki, odzwierciedlała zmiany. Poprzez propozycje zawartych projektów i zadań odpowiadających założeniom regionalnej polityki rozwoju Strategia odnosiła się do polityki strukturalnej UE, wpisując się w kolejne okresy programowania funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczały określone w niej cele strategiczne, operacyjne i działania. Celem tego opracowania przygotowywanego rokrocznie było nadanie jednolitych ram procesowi monitoringu i ewaluacji jako niezbędnym elementom wdrażania i realizacji, zgodnie z zasadami obowiązującymi dla dokumentów strategicznych.

Strategia została opracowana stosownie poniższych zasad:

- zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju – co oznacza, że w procesie realizacji celów zachowany jest ład społeczny, ekonomiczny, przestrzenny i zasady poszanowania dla środowiska naturalnego,
- jako dokument dynamiczny – podlegający zmianom w zależności od aktualnych wyzwań i potrzeb, a więc jest aktualizowany,
- weryfikowana w procesie konsultacji społecznych – co oznacza reagowanie na potrzeby i oczekiwania mieszkańców,
- spójność z regionalną polityką rozwoju, strategią rozwoju kraju, strategiami sektorowymi, a także uwzględnia zasady wynikające z dyrektyw i rozporządzeń obowiązujących członków Unii Europejskiej (co warunkuje pozyskiwanie środków pomocowych),
- zgodność w warstwie realizacyjnej ze schematem SMART, tj. zadania wskazane do realizacji powinny być: konkretne (**S**pecific), mierzalne (**M**easurable), uzgodnione (**A**greed), wykonalne (**R**eal) oraz określone w czasie (**T**imed).

Monitoring Strategii pozwolił na:

- obiektywne rozeznanie obszarów problemowych,
- poznanie rzeczywistego stanu Miasta,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowywanych innych wymagalnych ustawowo lub przez programy operacyjne dokumentów strategicznych i programów rozwojowych Miasta (ze względu na dostępność aktualnych danych).

ROZDZIAŁ I

CEL STRATEGICZNY I KIELCE PRZYJAZNE DLA MIESZKAŃCÓW

Cel Strategiczny I **Kielce przyjazne dla mieszkańców** obejmował działania odpowiadające za kluczowy kierunek rozwoju miasta określony w misji strategii – stworzenie miasta dobrego do życia. W związku z tym zgrupowano tu działania z zakresu rozwoju infrastruktury społecznej, których beneficjentami są mieszkańcy miasta. Cele operacyjne skupiają się na poprawie sytuacji w zakresie mieszkalnictwa, oferty kulturalnej, dostępności żłobków i przedszkoli, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych oraz profilaktyki zdrowotnej. Dla każdego z celów operacyjnych sformułowano szczegółowe działania pozwalające na jego realizację. Realizacja celu miała rozwiązać jeden z głównych problemów miasta – niską dostępność mieszkań oraz odpływ mieszkańców do gmin sąsiednich. Miasto posiada zasób, jakim jest wysoka dostępność instytucji kulturalnych oraz wysoki poziom uczestnictwa w kulturze. Realizowane działania uwzględniały potrzeby starzejącego się społeczeństwa Kielc i osób niepełnosprawnych. Miasto inwestuje w programy profilaktyczne w zakresie zdrowia, które w ostatnich latach przynosiły bardzo dobre efekty. Wreszcie dla rodziców aktywnych na rynku pracy istotne jest zwiększenie dostępności żłobków i przedszkoli. Dla realizacji celu: Kielce przyjazne mieszkańcom, Miasto wykorzystywało wszelkie dostępne fundusze – zarówno środki własne, jak i pozyskiwane z programów krajowych i europejskich.

Wskaźnikiem kontekstowym dla Celu Strategicznego I jest liczba mieszkańców Kielc. Niestety z roku na rok liczba ta zmniejszała się i sprawdziły się prognozy Głównego Urzędu Statystycznego, zgodnie z którymi spadek ten postępował z roku na rok. W okresie ostatnich dziewięciu lat populacja miasta Kielce zmniejszyła się o 7523 osoby. W 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019 liczba ta zmalała o 1437 osób. Na znaczny spadek ludności w ostatnim roku monitorowania obowiązującej Strategii miała pandemia COVID-19, która spowodowała wzrost poziomu nadmiernej śmiertelności. W województwie w 2020 r. zmarło 14,5 tys. osób, a ogólny współczynnik zgonów wyniósł 14,1‰, wobec 11,7‰ rok wcześniej i 10,9‰ w 2010 r.

Warto zwrócić uwagę na szerszy kontekst. Zgodnie z danymi GUS zmiany ludnościowe w ostatniej dekadzie w ujęciu terytorialnym cechowała różna dynamika. Wśród powiatów w 13 z nich odnotowano ubytki, przy czym największy w powiatach: ostrowieckim, opatowskim i skarżyskim – od 7,6% do 8,1%. Tylko w powiecie kieleckim przybyło mieszkańców – o 2,7%. Natomiast spośród 102 gmin województwa straty ludnościowe wystąpiły aż w 90.

Lp.	Lata	Liczba mieszkańców Kielc
1.	2020	193415
2.	2019	194852
3.	2018	195774
4.	2017	196804
5.	2016	197704
6.	2015	198046
7.	2014	198857
8.	2013	199870
9.	2012	200938

Źródło: Dane GUS

Przez ostatnie lata spadek ten spowodowany był przede wszystkim wyprowadzką mieszkańców Kielc poza miasto. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców w Kielcach, następował wzrost tej liczby w powiecie kieleckim. Niepokojące zjawisko zaobserwowaliśmy w 2016 r., gdyż po raz pierwszy spadek liczby mieszkańców w Kielcach nie przełożył się na wzrost w powiecie, co oznaczało że osoby, które emigrowały poza granice miasta Kielce wcale nie związały się z regionem. W roku 2017 wrócił trend sprzed poprzednich lat gdzie odnotowano wysoki przyrost ludności w powiecie - kosztem ubytku mieszkańców w samych Kielcach, w 2018 roku był to wzrost o 592 osoby, a w 2019 roku o 565 osób.

CEL OPERACYJNY 1.ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ MIASTA TAK, ABY BYŁA DOSTĘPNA DLA RÓŻNYCH GRUP SPOŁECZNYCH

W obrębie Celu operacyjnego I znalazły się działania mające na celu rozwój oferty kulturalnej miasta jak również obejmujące wsparcie dla instytucji kultury. Działanie 1 dotyczyło poprawy powierzchni lokalowej instytucji kultury. W 2015 r. zostały zmodernizowane dwa obiekty, tj. Wzgórze Zamkowe oraz Muzeum Zabawek i Zabawy. łączna powierzchnia zmodernizowanych obiektów wyniosła 320,13 m². W 2017 r. Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach otworzyło nowy oddział przy ul. Kościuszki 13, modernizowana powierzchnia wyniosła 2839,60 m². W 2018 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej (Filia nr 13) zmodernizowano pomieszczenia socjalne

i sanitarne (łącznie 213,4 m²), przez co wzrosła jakość świadczonych usług. W 2020 r. nie dokonano żadnych modernizacji.

W 2020 roku Wzgórze Zamkowe w ramach powyższego działania wspierało opiekę nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami. Ilość odwiedzających wyniosła 27 240 odbiorców. Liczba uczestników wzrastała rok do roku tj. odpowiednio w 2015 r. – 26 500, w 2016 r. – 29 630, w 2017 r. – 36 000, w 2018 r. – 36 140 osób, natomiast w 2019 r. odnotowano spadek – 25 000 uczestników programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego. Oferta kulturalna miasta opiera się na zestawie wysokiej jakości produktów kulturalnych. Liczba takich zestawów w 2015 r. wyniosła 46, w ramach których zorganizowano 1250 wydarzeń. Natomiast już rok później takich zestawów było 52, które objęły 1647 wydarzeń. W 2017 r. było to 53 zestawy, a składało się na nie 1496 wydarzeń, w 2018 roku wypracowano 55 zestawów produktów i zorganizowano 2006 wydarzeń, w 2019 r. – stworzono 61 zestawów i zorganizowano 1497 eventów, zaś w 2020 r. opracowano 58 zestawów produktów kulturalnych tworzących ofertę kulturalną miasta i zorganizowano 1705 wydarzeń. 9 instytucji kultury oraz jednostka miejska Wzgórze Zamkowe realizowały swoje zadania statutowe: spektakle, cykliczne spotkania, koncerty, spotkania autorskie, wystawy, wernisaże, festiwale, prelekcje, seanse, konferencje, warsztaty, zajęcia edukacyjne. Ze względu na pandemię COVID-19 i obostrzenia wprowadzone przez rząd, które dotyczyły ograniczenia możliwości funkcjonowania instytucji kultury oraz Wzgórza Zamkowego działalność wspomnianych jednostek w 2020 roku była bardzo ograniczona lub czasowo – całkowicie zakazana.

Organizowane były również przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym dla grup społecznych zagrożonych wykluczeniem w celu ich zaktywizowania. W 2015 r. zostało zorganizowanych 376 takich zajęć w ramach kompleksowej oferty, z których skorzystało 3117 osób. W 2016 r. takich zajęć było znacznie mniej, bo jedynie 138, natomiast liczba uczestników była znacząco wyższa, gdyż wyniosła 6974 osoby. W 2017 r. zajęć było 92, a korzystających 2171. W 2018 roku Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z autyzmem, Ośrodek dla Słabosłyszących, Klub Nad Silnicą i Uniwersytet Trzeciego Wieku „Ponad Czasem” zorganizował 88 zajęć mających na celu aktywizację grup społecznych zagrożonych wykluczeniem, w których uczestniczyło 2253 seniorów i osób niepełnosprawnych. Rok później takich zajęć zorganizowano 87, w których wzięło udział 2366 osób. W 2020 r. zorganizowano zajęcia dla 458 osób zagrożonych wykluczeniem. Przedsięwzięcia dla wspomnianych grup społecznych zostały zrealizowane przez 6 instytucji kultury we współpracy m.in. z Klubem Historycznym Uniwersytetu III Wieku „Nad Silnicą”, ze Stowarzyszeniem Działań Twórczych i Rozwoju „Nawigacja”, Świętokrzyskim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Chorym na Parkinsona, Rotary Clubem, Uniwersytetem Trzeciego Wieku

„Ponad czasem” oraz podopiecznymi DPS-ów, osobami niewidomymi i z niesprawnością intelektualną.

Jeżeli chodzi o wypracowanie kompleksowej oferty działań dającej możliwość aktywnego udziału w kulturze i współkreowania działań kulturalnych w 2015 r. takich zajęć zostało zorganizowanych 1390, z których skorzystało 78 542 osób, natomiast w 2016 r. było mniej zajęć, tj. 1118, a skorzystało z nich 122 628 osób. W 2017 r. takich zajęć było 1611, w których uczestniczyło 141 913 osób, w 2018 r. zorganizowano 1489 zajęć dla 145 700 osób. Największą popularnością cieszyły się przedstawienia teatralne oraz warsztaty teatralne, w których wzięło udział 51 900 osób. W interesującym nas 2019 r. w ramach kompleksowej oferty przygotowano 1291 zajęć, w których wzięło udział 144 696 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się przedstawienia i warsztaty teatralne – 47 000 osób, zwiedzanie ekspozycji i zajęcia muzealne – 40 722 osób oraz spektakle i warsztaty taneczne – 25 480 osób. W 2020 roku oferta programowa instytucji kultury dla różnych grup wiekowych była bardzo szeroka, a zajęcia miały charakter otwarty. Zorganizowano m.in. spotkania autorskie i lekcje tematyczne, konkursy, spektakle i warsztaty, wydarzenia partnerskie, zajęcia taneczne, teatralne i plastyczne czy też tradycyjne zwiedzanie wystaw i ekspozycji, w których stacjonarnie oraz przez internet uczestniczyło kilkaset tysięcy osób. W 2020 roku bowiem ze względu na pandemię COVID-19 znaczna część kompleksowej oferty instytucji kulturalny oraz Wzgórza Zamkowego realizowana była w formie wirtualnej.

W 2015 r. zorganizowano również wydarzenia kulturalne o charakterze ogólnopolskim – z 23 wydarzeń skorzystały 24 392 osoby. Pod tym względem rok 2016 r. był dużo lepszy od roku poprzedniego, gdyż zorganizowano 32 takie wydarzenia, a liczba w nich uczestniczących osób wzrosła do 29 157. W 2017 r. zrealizowano już 40 takich wydarzeń, w których wzięło udział aż 64 300 osób. Były to m.in. Konkurs OFF FASHION, festiwal ANIMA MUNDI czy JAZZ FESTIWAL. Rok później zrealizowano 45 wydarzeń kulturalnych o charakterze ogólnopolskim dla 71 820 osób – np. Kielecki Teatr Tańca promował Miasto Kielce przez zorganizowanie Festiwalu Tańca, Międzynarodowych Warsztatów Tańca Jazzowego oraz ogólnopolskich warsztatów jazzowych. Wszystkie wydarzenia miały charakter otwarty. W 2019 r. zrealizowano 38 wydarzeń kulturalnych dla 91 345 osób. W 2020 r. mimo licznych obostrzeń epidemicznych, udało się zrealizować wiele wydarzeń kulturalnych o charakterze ogólnopolskim. Były to m.in.: Animatus- międzynarodowy konkurs twórców lalek teatralnych, VI Wakacyjny Festiwal Sztuki dla Dzieci i Młodzieży Hurra! ART!, konkursy plastyczne: „Moja Kartka Walentynkowa”, „Ecco Choinka- ozdoby świąteczne”, „Wszechświat Koloru”, konkurs „Zabawka przyjazna dziecku” oraz „Książka przyjazna dziecku”, Internetowy Festiwal Piosenki Uziemionej „DOMÓWKA”, Festiwal

Harcerski, Warsztaty Muzyczna Kuźnia, Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Życie jest piękne”, Festiwal Form Dokumentalnych „NURT”, oraz Interdyscyplinarny Konkurs plastyki województwa świętokrzyskiego „PRZEDWIOŚNIE”.

CEL OPERACYJNY 2. ROZWÓJ OFERTY EDUKACYJNEJ I SPORTOWEJ, W TYM POPRAWA INFRASTRUKTURY

W momencie aktualizacji strategii została zdiagnozowana potrzeba rozwoju infrastruktury edukacyjnej na każdym szczeblu nauczania, począwszy od poprawy dostępności opieki nad dziećmi, poprzez rozwój oferty edukacyjnej szkół podstawowych i gimnazjów oraz dostosowanie oferty szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy. Konieczne były również działania związane z kształceniem przez całe życie i stałą budową kompetencji mieszkańców. Możliwość uzyskania opieki żłobkowej i przedszkolnej to nie tylko ważny element rozwoju dziecka, ale jednocześnie sposób na aktywizację zawodową rodziców, szczególnie matek. Obecnie nie wszyscy zainteresowani mogą uzyskać w Kielcach miejsce w żłobku lub przedszkolu. Z tego powodu działania w ramach Celu operacyjnego koncentrowały się na zwiększeniu liczby miejsc w odpowiednich placówkach tak, aby poprawić dostępność obydwu form opieki i edukacji. Na poziomie edukacji podstawowej, gimnazjalnej oraz szkolnictwa zawodowego kluczowe były dwa rodzaje działań – doposażenie i remonty szkół oraz rozwój oferty edukacyjnej szkół. Pozwoliło to na wzmocnienie kompetencji indywidualnych i społecznych dzieci poprzez umożliwienie im dostępu do różnorodnej oferty zajęć rozwojowych i edukacyjnych. Realizacja działań w obszarze wsparcia szkolnictwa zawodowego oraz uczenia się przez całe życie korespondowała ze zidentyfikowanym i monitorowanym zapotrzebowaniem na zawody oraz służyła wzmocnieniu praktycznej wiedzy uzyskiwanej we współpracy z przedsiębiorcami.

Liczba uczących się w Kielcach w 2015 r. w badanych poziomach nauczania łącznie wyniosła 30 165 uczniów. Brane pod uwagę w tym wskaźniku były dane z przedszkoli samorządowych (4504), szkół podstawowych (10137), gimnazjów (4451) oraz szkół ponadgimnazjalnych (11073). W roku 2016 liczba uczniów łącznie była zbliżona do roku poprzedniego i wyniosła 30 101 uczniów. W 2016 r. wyraźnie wzrosła liczba kieleckich przedszkolaków – o 348 osób w porównaniu do roku poprzedniego. W gimnazjach odnotowano również niewielki wzrost o 30 uczniów, natomiast w pozostałych placówkach nastąpił spadek liczby uczących się tj. w szkołach podstawowych o 255 uczniów, a w szkołach ponadgimnazjalnych o 187 osób. Rok 2017 r. był na zbliżonym poziomie jak w latach poprzednich, liczba uczniów wyniosła łącznie 29 847. W omawianym roku liczba dzieci w szkołach podstawowych zwiększyła się, natomiast w gimnazjach zmniejszyła, co związane jest z reformą edukacji i wygaszaniem gimnazjów. W 2017 r. dzieci kończące klasy VI nie poszły już do gimnazjum, tylko pozostały w klasach VII szkół podstawowych. Gimnazja były

w trakcie wygaszania i pozostały w nich jedynie klasy II i III. W 2018 r. w placówkach podległych Miastu Kielce łącznie uczyło się 30 300 dzieci i młodzieży (13 409 w szkołach podstawowych, 1452 w gimnazjach, 10 732 w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych). W 2019 r. liczba uczących się w placówkach podległych Miastu Kielce wyniosła 31 295 dzieci i młodzieży, z czego: 4637 dzieci w przedszkolach samorządowych, 13 065 w szkołach podstawowych, 13 593 w szkołach ponadpodstawowych. Liczba dzieci w przedszkolach i w szkołach podstawowych była na podobnym poziomie co w roku ubiegłym, zakończyła się działalność gimnazjów, a liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych zwiększyła się, co związane jest z reformą edukacji i „podwójnym rocznikiem” w szkołach średnich. Na koniec monitorowania niniejszej Strategii w kieleckich przedszkolach samorządowych przebywało 4 579 dzieci, 13 173 dzieci w szkołach podstawowych, zaś 12 977 dzieci w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych.

W 2020 r. zmodernizowano 13 placówek oświatowych. Udział absolwentów szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych w 2020 r. wyniósł 40,34%. Udział absolwentów szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych wyniósł 45%.

Poprawiła się dostępność miejsc w żłobkach na terenie Miasta Kielce. W 2015 r. ich liczba wynosiła łącznie 806, z czego 555 miejsc to placówki publiczne, a 251 to instytucje niepubliczne. W 2016 r. wzrosła liczba dodatkowych miejsc przede wszystkim w placówkach publicznych – o 60. Spowodowane było to wybudowaniem dwóch nowych dodatkowych skrzydeł budynków mogących pomieścić właśnie taką liczbę dzieci. W placówkach niepublicznych pojemność również się zwiększyła o dodatkowe 20 miejsc. Łącznie było dostępnych 886 wolnych miejsc. W 2017 r. liczba miejsc wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o blisko 100 i wyniosła 985. W 2018 r. nastąpił kolejny wzrost liczby miejsc w żłobkach – do 1069 (przybyły 84 nowe miejsca) oraz znacznie zmniejszyła się liczba dzieci oczekujących na miejsce w żłobku – z 1000 dzieci oczekujących na miejsce w żłobku w 2017 r. do 217 dzieci w 2018 r. Liczba miejsc w żłobkach w 2019 r. znów wzrosła – do 1332. W stosunku do roku ubiegłego przybyły 263 miejsca, (w tym 60 miejsc w żłobkach samorządowych). Zwiększa się natomiast liczba dzieci oczekujących na przyjęcie do żłobka. W 2019 roku wynosiła 259 (wzrost o 42). W 2020 r. liczba miejsc w żłobkach wynosiła 1382. W stosunku do roku ubiegłego przybyło 50 miejsc. Liczba dzieci oczekujących na przyjęcie do żłobka wyniosła 206. W roku 2020 wprowadzono Kielecki Bon Żłobkowy, w związku z czym liczba dostępnych miejsc w żłobkach była o 50 wyższa od zakładanych.

CEL OPERACYJNY 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA, W TYM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I SENIORÓW

Osoby niepełnosprawne i seniorzy powinni aktywnie funkcjonować w społeczeństwie. Aby tak się stało, należy stworzyć optymalne warunki takie jak odpowiednia infrastruktura i likwidacja barier architektonicznych, działania aktywizujące, a w przypadkach tego wymagających – również opiekuńcze. Dodatkowo, istotne są działania z zakresu podnoszenia wciąż niewystarczającej świadomości społecznej oraz działania integrujące. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia dla osób 60+ dla województwa świętokrzyskiego w 2015 r. wyniósł odpowiednio dla kobiet – 24,48, a dla mężczyzn – 18,61. W porównaniu z rokiem 2014 wskaźnik ten był nieco niższy i wynosił dla kobiet – 24,49, a dla mężczyzn – 19,21. W 2016 r. wartości były zbliżone do poprzednich dwóch lat i wyniosły dla kobiet – 24,41, a dla mężczyzn – 19,23. W 2017 r. wynosił niemal tyle samo, co rok wcześniej: 24,60 dla kobiet i 19,30 dla mężczyzn, w 2018 r. podobnie – 24,6 dla kobiet i 19,1 dla mężczyzn, minimalnie zmienił się dla kobiet i w 2019 r. wyniósł 24,5. Wskaźnik ten obliczany jest przez Główny Urząd Statystyczny, a dane za 2020 r. nie są jeszcze dostępne.

Likwidacja barier architektonicznych utrudniających poruszanie się po mieście oraz odpowiednia lokalizacja małej architektury to główne działania usprawniające życie codzienne, jak i poruszanie się w przestrzeni miejskiej osobom starszym i niepełnosprawnym. W 2016 r. Miejski Zarząd Dróg zidentyfikował 140 miejsc stanowiących tzw. barierę architektoniczną. Z roku na rok są one systematycznie likwidowane. W 2016 r. udało się usunąć 50 z nich. Ponadto w tym samym roku wybudowano 29 nowych obiektów tzw. małej architektury. Pod tym względem 2015 rok był zdecydowanie lepszy, gdyż oddano do użytku aż 127 tego typu obiektów. Były to obiekty towarzyszące dużym inwestycjom drogowym wspartym dofinansowaniem unijnym, których w 2016 r. nie było tak wiele ze względu na okres przejściowy pomiędzy poprzednią a przyszłą perspektywą finansową unijnych funduszy. W 2017 r. zidentyfikowano 227 barier architektonicznych, z czego usunięto 97, a nowych obiektów małej architektury powstało w tym okresie 91. Rok później zidentyfikowano podobną liczbę barier – 226, zaś zlikwidowano 122 z nich. W 2019 r. zidentyfikowano 215 barier, udało się zlikwidować 85, natomiast na koniec monitorowania niniejszej Strategii rozwoju zidentyfikowano 166 barier i usunięto 66. Zlokalizowano 99 nowych obiektów małej architektury, tj. ławek pozwalających na odpoczynek dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Wykonano obniżenie krawężników na przejściach dla pieszych, utworzono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych oraz pochylnie. Zalecane było likwidowanie barier architektonicznych już na etapie planowania projektu.

Za wzmocnienie aktywności społecznej, integrację seniorów i osób niepełnosprawnych w głównej mierze odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach. W 2016 r. przygotował on 18 rodzajów wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych skierowanych właśnie dla tej grupy. Były to zajęcia sportowe, wycieczki piesze, rowerowe i autokarowe, wyjścia do instytucji kultury, zajęcia rehabilitacyjne, zajęcia tematyczne, terapie zajęciowe, czy też spotkania i wsparcie specjalistów. Łącznie we wszystkich wydarzeniach w 2016 r. wzięło udział 9450 osób. W 2017 r. liczba wydarzeń pozostała na tym samym poziomie co rok wcześniej, natomiast spadła liczba osób uczestniczących w tych wydarzeniach do 6321. Spadek ten nie jest odzwierciedleniem istniejącego trendu, a spowodowany został uszczelnieniem systemu liczenia osób, które biorą udział w tego typu wydarzeniach. Na terenie Miasta Kielce funkcjonuje kilkanaście klubów seniora oraz ośrodków wsparcia dziennego dla osób chorych na chorobę Alzheimera i Parkinsona. W 2018 r. w 18 wydarzeniach skierowanych do osób niepełnosprawnych i seniorów wzięło udział 5832 osoby (o 489 osób mniej niż rok wcześniej), rok później w identycznej liczbie wydarzeń wzięło udział 6907 osób, natomiast w 2020 r. w 19 wydarzeniach uczestniczyło 3840 osób (liczba mniejsza o 501 osób związana z koniecznością ograniczenia liczby uczestników imprez).

Przez trzy lata liczba klubów seniorów oraz ośrodków wsparcia dziennego dla osób chorych na chorobę Alzheimera i Parkinsona pozostawała na niezmiennym poziomie i wynosiła w 2014 r. – 11 placówek, 2015 r. – 12, w 2016 r. – 11, w 2017 r. – 11, natomiast w 2018 r. wzrosła do 13 placówek, a w 2019 r. – do 14. W 2020 r. przy ul. Jeziorańskiego powstała filia Ośrodka Diennej Opieki dla Osób Chorych na Alzheimera. Wzrasta również liczba podopiecznych korzystających z tych instytucji. O ile w 2014 r. było to 1660 osób, tak w 2015 r. było uczestniczyło w nich 2020 osób, a w roku 2016 – 2823 osoby. W 2017 r. został odnotowany wyraźny spadek – blisko o połowę do 1564 osób, jednak różnica ta wynika jak powyżej ze zmiany metodologii i sposobu liczenia. W kolejnych latach osoby te będą liczone już w taki sam sposób. W 2018 r. nastąpił znaczny wzrost osób korzystających z klubów seniora i Ośrodka Wsparcia dla Osób z Chorobą Alzheimera – łącznie w zajęciach uczestniczyły 2393 osoby, rok później uczestników było 3019, a w 2020 r. 1615 osób. Rok 2018 był przełomowy jeśli chodzi o liczbę godzin świadczonych usług opiekuńczych w domach osób niepełnosprawnych i starszych – wyniosła ona 1 520 100 godzin, czyli aż o 382 079 godzin więcej niż w roku wcześniejszym, działaniami objęto też większą liczbę osób – 2400 w 2018 r. (wzrost o 632 osoby w stosunku do 2017 r.). W 2019 r. liczba godzin usług opiekuńczych zmalała do 1 130 201, co wiąże się ze spadkiem liczby osób objętych tymi usługami (1798 osób). W 2020 r. świadczone 1 068 752 godzin usług opiekuńczych w domach osób niepełnosprawnych i starszych dla 2575 osób (wzrost o 43%).

W związku z szerzeniem informacji upowszechniających prawa i potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych zorganizowano w 2015 r. 13 akcji informacyjno-promocyjnych, a w 2016 r. już 45 skierowanych do 6750 osób. W 2017 r. liczba akcji nie zmieniła się i wyniosła 45, natomiast spadła liczba osób, do których zostały one skierowane do 6400. Rok 2018 znów przyniósł dość spory wzrost – zorganizowano 61 akcji informacyjno-promocyjnych skierowanych do 5800 osób. W 2019 roku 50 akcjami informacyjno-promocyjnymi objęto 5250 osób starszych i niepełnosprawnych. Miały one charakter otwarty, dlatego liczba uczestników jest szacunkowa. Niektóre wydarzenia realizowane były kilkakrotnie. W 2020 r. większość zajęć organizowana była przez placówki samodzielnie dla małych grup, by ograniczyć rozprzestrzenianie się wirusa SARS-CoV-2, w związku z czym jako liczbę akcji przyjęto nie pojedyncze wydarzenia, ale 3 główne grupy wydarzeń: imprezy kulturalne, artystyczne i sportowe; działalność zespołów muzycznych i grup teatralnych; prowadzenie stron www i wymiana informacji w sieci. W akcjach tych uczestniczyło ok. 2700 osób.

W 2014 r. w ramach realizacji projektu „Spółdzielnia socjalna – szansa na zmianę i lepsze życie” powstały dwie spółdzielnie socjalne dzięki którym stworzono 10 nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. W latach 2016-2019 takie działania nie były podejmowane. W 2020 r. w ramach Działania 7. „Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem środków PEFRON i możliwości tworzonych przez ekonomię społeczną” utworzono Zakład Aktywności Zawodowej prowadzony przez fundację Gramy z Tobą, w którym pracę podjęło 37 osób, w tym 30 osób z niepełnosprawnością.

Podnoszenie jakości usług społecznych, w tym promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i dyskryminacją w Kielcach są realizowane poprzez programy aktywizacji, prace społeczne oraz konsultacje. Porównując pięć ostatnich lat działania te mają wymierny efekt w sferze społecznej mieszkańców Kielc. Z roku na rok liczba rodzin i osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym maleje. Spowodowane jest to również Programem 500+, niskim bezrobociem oraz w niewielkim stopniu ubytkiem mieszkańców Kielc wyjeżdżających w celach zarobkowych.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	9613	8796	8360	7557	6952	6638	6041

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	16464	14535	13303	11606	10546	9746	8828
---	-------	-------	-------	-------	-------	------	------

Źródło: Dane z MOPR w Kielcach na potrzeby monitorowania Strategii

Na 30 101 uczniów w 2016 r. 888 to osoby niepełnosprawne. Liczba ta wzrosła nieznacznie w stosunku do roku poprzedniego o 19 osób. W 2016 r. placówki oświatowe skutecznie wdrożyły programy skierowane do tej grupy uczniów, gdyż w omawianym roku skorzystało z nich 16,7 % uczniów niepełnosprawnych natomiast w 2015 r. było to zaledwie 2,67 %. W 2017 r. na 29 847 uczniów 927 to osoby niepełnosprawne, a 24,7 % z nich zostało objętych edukacją włączającą. Natomiast w 2018 r. w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych uczyło się 974 niepełnosprawnych uczniów, co stanowiło 55% uczniów niepełnosprawnych objętych edukacją włączającą. W 2019 r. liczba uczniów niepełnosprawnych w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych wynosiła 738. Natomiast procentowy udział uczniów niepełnosprawnych objętych „edukacją włączającą”, w stosunku do ogółu dzieci niepełnosprawnych za 2019 r. wynosił 62,83%. Zmniejszyła się liczba dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w stosunku do roku 2018 i jednocześnie zwiększył się odsetek dzieci korzystających z edukacji włączającej – szkoły starają się integrować dzieci niepełnosprawne ze zdrowymi. W 2020 r. liczba uczniów niepełnosprawnych w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych wynosiła 690. Natomiast procentowy udział uczniów niepełnosprawnych objętych edukacją włączającą, w stosunku do ogółu dzieci niepełnosprawnych w 2020 r. wynosił 58,99 %. Liczba uczniów niepełnosprawnych w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych jest na podobnym poziomie co w roku ubiegłym. Na podobnym poziomie kształtowała się również liczba dzieci niepełnosprawnych objętych edukacją włączającą – szkoły starają się integrować dzieci niepełnosprawne z uczniami nie posiadającymi orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Wsparcie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w klubach i organizacjach sportowych działających na terenie miasta Kielce jest na dobrym poziomie. W 2015 r. zostało udzielonych 56 dotacji na szkolenie sportowe dzieci i młodzieży, a w 2016 r. udzielono już 59 dotacji, w 2017 r. – 52 dotacje, w 2018 r. – 67 dotacji. Łącznie skorzystało z nich kilkanaście tysięcy uczniów. Liczba kieleckich szkół biorących udział we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży pozostaje na zbliżonym poziomie i wyniosła w latach 2015-2016 – 66, od 2017 r. obserwowany jest delikatny spadek, który w 2017 r. wyniósł 64 szkoły, w 2018 r. – 62 placówki, zaś w 2019 r. – 65 placówek. Liczba uczniów biorących udział w rozgrywkach sportowych w ramach organizowanego współzawodnictwa spadła w 2017 r. W 2015 r. było ich 7106, w 2016 r. 10137 uczniów, w 2017 – 6584 uczniów, w 2018 r. – 5934, natomiast

w 2019 r. – 6917 dzieci, a w 2020 odnotowano znaczny spadek – 3611 dzieci wzięło udział w zawodach sportowych. Miasto Kielce zarówno w 2015, jak i w 2016 roku zorganizowało po 11 wydarzeń o charakterze sportowym istotnych dla promocji sportu i miasta, w 2017 r. – 10, w 2018 r. - 24. Liczba osób biernie i czynnie biorących w nich udział w 2015 r. wyniosła łącznie 111 097 osób, w roku 2016 było to 151 740 osób, a w 2017 były to 102 124 osoby, w 2018 r. 160 000 osób. Rok 2019 jest przełomowy, gdyż zanotowano znaczny wzrost zorganizowanych wydarzeń sportowych (34), wzrosła również liczba osób w nich uczestniczących (190 000) w związku ze wzrostem środków przeznaczonych na promocję miasta poprzez sport oraz organizacją w Kielcach dużych wydarzeń sportowych typu Mistrzostwa Świata w Piłce Ręcznej Kobiet, ME Enduro, Mistrzostwa Świata IDO. Zaś w 2020 r. odnotowano oczywisty spadek – w 14 wydarzeniach sportowych wzięło udział 258 osób.

CEL OPERACYJNY 4. PROFILAKTYKA ZDROWOTNA DLA MIESZKAŃCÓW KIELC

Kielce od wielu lat prowadzą programy polityki zdrowotnej, w szczególności programy szczepień, które zmniejszają zapadalność na ciężkie choroby w różnych grupach wiekowych. Dodatkowo miasto rozwijało współpracę z placówkami ochrony zdrowia w zakresie terapii nowotworowych, aby wspierać rozwijającą się specjalizację medyczną miasta na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Miasto Kielce w 2020 r. realizowało cztery programy polityki zdrowotnej:

- Program profilaktyki zakażeń meningokokowych,
- Program szczepień przeciw grypie,
- Program prewencji ospy wietrznej,
- Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV.

W ramach realizowanych programów łączna liczba świadczeń profilaktycznych w 2020 r. w związku z sytuacją COVID-19 spadła do poziomu 12 549 świadczeń. W 2019 r. liczba ta wyniosła 16 166, w 2018 r. – 18 570, w 2017 roku – 17 336 (mniejsza ilość świadczeń wynikała z faktu, iż program profilaktyki zakażeń pneumokokowych kontynuowany był tylko w stosunku do dzieci urodzonych do 31.12.2016 r.), w 2016 roku wyniosła 19 352, zaś w 2015 roku – 18 864 świadczenia profilaktyczne.

W 2016 roku miasto Kielce realizowało 4 projekty współpracy z podmiotami leczniczymi i uczelniami wyższymi w zakresie chorób cywilizacyjnych. W ramach tej współpracy zrealizowano następujące programy:

- Konferencja „Auksologia a promocja zdrowia” wspólnie z Kieleckim Towarzystwem Naukowym,

- Konferencja „Problemy ochrony zdrowia w wymiarze ponadnarodowym” wspólnie z Wyższą Szkołą Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych,
- Konferencja „Pedagogika zdrowia. Dziedzictwo – teraźniejszość – przyszłość” wspólnie z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego,
- Zdrowie Kielc – profilaktyka chorób cywilizacyjnych projekt badań wspólnie ze Świętokrzyskim Centrum Onkologii.

W 2017 r. udało się zrealizować 2 projekty współpracy a łączna liczba uczestników wyżej wymienionych projektów zamknęła się w liczbie 350, natomiast rok wcześniej było to tysiąc osób. W 2019, podobnie jak w 2018 r., r. zrealizowano jeden projekt współpracy z uczelniami dla 300 uczestników. W 2020 w związku z sytuacją COVID-19 nie było możliwe zorganizowanie projektu partnerskiego w zakresie chorób cywilizacyjnych.

CEL OPERACYJNY 5. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI MIESZKAŃ

Przyjęcie celu związanego z rozwojem oferty mieszkaniowej odpowiadało na zidentyfikowane w diagnozie strategicznej zjawisko suburbanizacji – zmniejszania się liczby mieszkańców Kielc, przy jednoczesnym bardzo podobnym liczbowo wzroście liczby mieszkańców w obszarze funkcjonalnym. Co prawda, rok 2016 był pierwszym rokiem, gdzie spadek liczby mieszkańców Kielc nie przełożył się na wzrost liczby mieszkańców w powiecie, jednak w 2018 r. odnotowano już wzrost liczby mieszkańców powiatu kieleckiego, co świadczy o ponownym rozlewaniu się tkanki miejskiej. Miasto realizowało działania związane zarówno z bezpośrednim powiększaniem zasobu mieszkaniowego miasta w odpowiedzi na potrzeby osób o nieco niższych dochodach, jak i tworzyło warunki do prywatnych inwestycji mieszkaniowych w wyznaczonych lokalizacjach. Dodatkowo, kontynuowany oraz wspierany był rozwój budownictwa społecznego. W 2020 r. Wydział Urbanistyki i Architektury Miasta Kielce pozyskał we współpracy z deweloperami KTBS, Spółdzielniami Mieszkaniowymi i Wspólnotami 1312 nowe mieszkania (wzrost o 59,6%) i zrealizował 60 wniosków o przydzielenie lokalu mieszkaniowego, zaś w 2019 r. pozyskano 822 nowe mieszkania i zrealizowano 66 wniosków o przydzielenie lokalu mieszkaniowego. W 2018 r. poprzez budowę nowych mieszkań pozyskano 823 lokale, w 2017 r. powstało 508 lokali: 36 – wybudowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe, 7 – wybudowanych przez gminę, 465 – wybudowanych na sprzedaż lub wynajem przez deweloperów. Jeszcze w 2015 r. liczba mieszkań w ramach nowo rozpoczętych prywatnych inwestycji mieszkaniowych w mieście wynosiła 766, to już w 2016 r. było ich 892. W 2017 r. była ona niemalże na tym samym poziomie co rok wcześniej i wynosiła 894, w 2018 – 896, w 2019 – 835 mieszkań, a w 2020 r. – 1249 mieszkań w ramach nowo rozpoczętych prywatnych inwestycji mieszkaniowych w mieście (wzrost o 49,6%).

ROZDZIAŁ II

CEL STRATEGICZNY II KIELCE ATRAKCYJNE DLA BIZNESU, OSÓB PRZEDSIĘBIORCZYCHI KREATYWNYCH

Miasto Kielce podejmowało aktywne działania związane z przyciąganiem inwestorów, tworzeniem nowych miejsc pracy oraz tworzeniem infrastruktury ważnej z punktu widzenia biznesu, szczególnie drogowej i transportowej. Dla poprawy sytuacji na rynku pracy miasto w okresie 2015-2020 wykorzystywało liczne środki dostępne z programów krajowych i europejskich, w szczególności te ukierunkowane na poprawę sytuacji osób młodych na rynku pracy, takie jak staże w przedsiębiorstwach, programy przedsiębiorczości akademickiej i inne.

Ze względu na posiadanie unikalnych zasobów geologicznych i przyrodniczych Kielce mają również potencjał do rozwoju turystyki, w tym turystyki biznesowej związanej z dynamicznym rozwojem Targów Kielce. Do istotnych kierunków działań kształtowanych w ramach celu strategicznego należy zwiększenie rozpoznawalności Kielc zarówno w wymiarze gospodarczym i inwestycyjnym, jak i turystycznym oraz tworzenie dobrych warunków do prowadzenia w mieście działalności gospodarczej, zarówno w ramach nowych inwestycji oraz rozwoju istniejących przedsiębiorstw. Miasto prowadziło działania związane z identyfikacją i wsparciem rozwoju specjalizacji gospodarczej miasta, szczególnie ukierunkowane na rozwój działalności innowacyjnej, internacjonalizację i sektory oparte na wiedzy, w tym usługi zaawansowane. W realizacji tych działań znaczącą rolę pełnił Kielecki Park Technologiczny, którego rozwój wspiera gospodarkę opartą na wiedzy w mieście.

CEL OPERACYJNY 1. STWORZENIE WARUNKÓW DO ZWIĘKSZENIA ZAINTERESOWANIA INWESTORÓW MIASTEM I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Sytuacja kryzysowa z jaką od marca 2020 r. mierzymy się w Polsce skłoniła samorząd do podjęcia niezbędnych kroków w celu zminimalizowania skutków tego wyjątkowego stanu. Najważniejszym zadaniem jest zawsze ochrona zdrowia i życia mieszkańców, jak również zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji. Wychodząc naprzeciw przedsiębiorcom, dla których ta niestabilna sytuacja jest niezwykle trudna, Miasto Kielce przygotowało min. pakiet pomocowy w celu ograniczenia skutków sytuacji kryzysowej w jakiej znalazł się lokalny biznes. Wsparcie skierowano przede wszystkim do firm, które zostały zmuszone do czasowego zawieszenia działalności lub tych, które w sposób znaczny ograniczyły swoją działalność.

Rok 2020 był również niezwykle trudny dla turystyki oraz branży targowej, która jest jedną z kluczowych dla rozwoju gospodarczego miasta Kielce. Skala zmian jaka od

połowy marca nastąpiła w turystyce, w tym w przemyśle spotkań, zweryfikowała działania miejskich instytucji, zmieniając już na stałe modele komunikacji i zarządzania.

Kielecki rynek pracy jest atrakcyjny z punktu widzenia inwestora m.in. ze względu na wysokość wynagrodzeń w naszym mieście, która na koniec 2020 r. wyniosła 4522,00 zł brutto w sektorze przedsiębiorstw i była wyższa o 145,61 zł niż rok wcześniej. Wysokość płac charakteryzuje się tendencją wzrostową, podobnie jak ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON (29 473 podmiotów).

Dominującą instytucją oferującą uzbrojone i przygotowane tereny inwestycyjne umożliwiające rozwój gospodarczy miasta jest Kielecki Park Technologiczny. Łączna powierzchnia czekająca na inwestorów uzbrojonych terenów to 14,6762 ha. Wskaźnik ten osiągnął wartość docelową. Na przygotowanych terenach zrealizowano w 2020 r. 13 nowych inwestycji. Powierzchnia zagospodarowanych nieruchomości wynosi 5,2628 ha. Powierzchnia obiektów znajdujących się na terenie Kieleckiego Parku Technologicznego nie zmieniła się od 2018 r. i wyniosła 31 849,95 m². Wiodące specjalizacje Parku to ICT i branża kreatywna. Na koniec 2020 r. w strukturach KPT funkcjonowało 95 firm w ramach wskazanych specjalizacji (o 21 więcej niż w 2019 r.). Nie udało się pozyskać danych dotyczących zwiększenia zatrudnienia ze względu na chęć zachowania tajemnicy niektórych przedsiębiorstw ulokowanych w Parku.

W 2020 r. liczba oferowanych usług wspierających innowacyjną działalność gospodarczą wyniosła tyle, co rok wcześniej (9 usług: Wirtualny Inkubator, Doradztwo w zakresie weryfikacji pomysłu biznesowego oraz modelu biznesowego, Doradztwo w zakresie finansowanie innowacji, Doradztwo w zakresie marketingu i sprzedaży, Doradztwo w zakresie internacjonalizacji; digital innovation hub, rebranding). Z usług KPT skorzystało 115 przedsiębiorstw (poziom zachowany). Wzięto pod uwagę przedsiębiorstwa, które korzystały z usług na podstawie umów oraz bezpłatnej usługi doradczej. Ponadto KPT wychodzi z inicjatywami wspierającymi rozwój przedsiębiorczości. Takich działań zorganizowanych dla większych grup odbiorców w 2015 r. było 7, 2016 r. – 10, w 2017 i 2018 r. – po 25, natomiast w 2019 i 2020 r. – po 15 inicjatyw. W ubiegłym roku wzięto w nich udział ok. 550 młodych ludzi. Na przestrzeni 5 lat w wyniku realizacji programu utworzono 16 startupów – firm aplikujących do IT i WI jako pomysły biznesowe. KPT nie monitoruje liczby studentów, którzy po udziale w programach rozpoczęli własną działalność gospodarczą.

Tworzenie warunków do zwiększenia zainteresowania inwestorów regionem, rozwój i wspieranie przedsiębiorczości to zadania, które realizuje Biuro ds. Przedsiębiorczości i Centrum Obsługi Inwestora funkcjonujące w strukturach Wydziału Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej. W 2020 r. zmalała liczb podmiotów objętych wsparciem do 275 ze względu na ograniczenie działań, których celem było wzbudzenie i rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych i inicjatywnych, a nastawienie się na zwalczanie negatywnych skutków epidemii COVID-19 (wyszczególnione w Działaniu 3). Zmalą

liczba zrealizowanych działań – do 20 (spadek o 51% w stosunku do 2019 r.). Wsparcie przedsiębiorczości było realizowane poprzez m.in. obsługę zapytań inwestorskich, networking polskich i zagranicznych firm, zgłoszenia do konkursów, działalność Centrum Wsparcia Przedsiębiorców 2020, spotkania z przedsiębiorcami i związkami zrzeszającymi biznes, organizację i współorganizację wydarzeń gospodarczych (np. zawody ERC2020), prowadzenie Kieleckiego Portalu Gospodarczego i Bazy Ofert Inwestycyjnych, realizację usługi marketingowej na portalu i w prasie branżowej BPO, organizację trzech spotkań Rady Biznesu oraz realizację projektu „Wysokiej jakości kwalifikacje i staże zawodowe kluczem do sukcesu w branży IT” dofinansowanego ze środków RPO Województwa Świętokrzyskiego w ramach EFS w kwocie 1 712 112 zł z wkładem własnym w wysokości 90 880 zł (w tym wkład pieniężny: 8 200 zł).

COI prowadząc bazę ofert inwestycyjnych w oparciu o standardy PAIH w 2020 r. oferowało potencjalnym inwestorom ok. 75 aktualnych ofert inwestycyjnych dotyczących terenów, powierzchni biurowych oraz hal i profesjonalnie przeprowadzało inwestora od momentu podjęcia decyzji o wyborze lokalizacji po jej faktyczne rozpoczęcie. W tym miejscu należy nadmienić, że baza ofert była gruntownie aktualizowana raz w roku, a na bieżąco aktualizowana i uzupełniana o nowe oferty inwestycyjne, stąd liczba ofert nie jest stała.

2020 rok był wyjątkowy pod względem zaoferowania twardych instrumentów wsparcia. Potrzeby przedsiębiorców dotkniętych lockdownem gospodarki były niewspółmiernie większe niż w latach wcześniejszych. W zakresie wsparcia dla przedsiębiorców w ramach pomocy miasta w związku z COVID-19 udzielono ulg dla 25 beneficjentów, w tym: w formie umorzenia w łącznej kwocie 2.143,00 zł, w formie rozłożenia na raty/odroczenia płatności zobowiązań za 2020r. w łącznej kwocie 4.287.430,15 zł. W roku 2020 uchwałą Nr XXVII/500/2020 Rady Miasta Kielce przedłużono termin płatności rat podatku od nieruchomości przedsiębiorcom, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19 - z pomocy w tym zakresie skorzystało 8 przedsiębiorców na łączną kwotę 112.776,00 zł. Uchwała Rady Miasta Kielce nr XXI/413/2019 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości stanowiącego regionalną pomoc inwestycyjną na inwestycję początkową w zakresie nowo wybudowanych budynków biurowych obowiązywała do 31.12.2020 r.

Za bezpośrednie wsparcie przedsiębiorczości odpowiada w głównej mierze Miejski Urząd Pracy, który przygotował programy wsparcia przedsiębiorstw odpowiednio w 2015 r. – 9, w 2016 r. – 7 i w 2017 również 7, w 2018 r. – 14 (8 programów i 5 rezerw), zaś w 2019 r. – 7 działań. W sumie w 2020 r. Miejski Urząd Pracy wydatkował kwotę 122 048 102,28 zł i zrealizował 7 programów i projektów realizowanych w ramach ustawy oraz aktów wykonawczych oraz 4 wsparcia w ramach tarczy

antykryzysowej. Działania realizowane były w postaci programów finansowanych z Funduszu Pracy oraz współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Powyższe środki wydatkowane były na szereg aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz wsparcie i rozwój przedsiębiorczości w mieście Kielce, w tym dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy, prace interwencyjne, wsparcie dla osób powyżej 50 roku życia, staże itd.

W roku 2020 MUP realizował: 376 umów w ramach organizacji staży, 124 umowy na doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy, 184 umowy na dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 104 umowy na prace interwencyjne, 12 umów na dofinansowanie wynagrodzenia dla osób powyżej 50 roku życia, 155 umów w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Zrealizowano Program „Czas dla aktywnych”, rozpoczęty został 3 letni projekt „Młodzi na start”, rozpoczęty został 2 letni program „Zawodowy bumerang”, kontynuowano projekt „Kierowca kat. D zawod pilnie poszukiwany” etap II i III, realizowano projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Gminie Miasto Kielce (VI)” (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój – Poddziałanie 1.1.1) oraz „Aktywizacja zawodowa osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy w Gminie Miasto Kielce (VI)” (Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego – Działanie 10.1).

W związku z sytuacją pandemiczną MUP w oparciu o dedykowaną ustawę oraz akty wykonawcze wspierał przedsiębiorców i pracodawców prowadzących działalność gospodarczą oraz organizacje pozarządowe wypłacając pożyczki, dotacje oraz refundując wynagrodzenie pracowników.

Liczba udzielonych wsparć zmniejszała się rok do roku. W 2015 r. – były to 1152 wsparcia, w 2016 r. – 1558, a w 2017 – 495, natomiast w 2018 r. znacznie wzrosła do 5026 udzielonych wsparć w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, co było spowodowane uruchomieniem dodatkowych rezerw. W 2019 r. ilość wsparć spadła do 1534, zaś na koniec realizacji strategii rozwoju miasta w 2020 r. osiągnęła poziom 17 025 wsparć, obejmujących zarówno narzędzia wykorzystywane przez MUP, jak i wsparcia udzielone bezpośrednio przez Urząd Miasta Kielce, głównie w zakresie umorzeń i odroczeń w płatnościach podatków i zobowiązań ze względu na stan pandemii.

Kolejną instytucją, która ma duży wpływ na tworzenie sprzyjających warunków do zwiększenia zainteresowania regionem oraz kreowania rozwoju przedsiębiorczości są Targi Kielce. Międzynarodowy Związek Statystyk Targowych Centrex oszacował, iż udział w polskim rynku targowym Targów Kielce w 2016 r. wyniósł 27 %, gdzie jeszcze w 2015 r. wynosił 23,80 %. W 2017 r. na podstawie badań tego samego ośrodka wskaźnik był nieco mniejszy niż w roku poprzednim i wyniósł 25 %, podobną wartość osiągnął w 2018 r. Targi Kielce utrzymały ten 25 % poziom w 2019 r., co było

wyzwaniem ze względu na duże zagrożenie ze strony zlokalizowanego w pobliżu stolicy Centrum Ptak Expo w Nadarzynie, które dynamicznie rozwija działalność i prowadzi agresywne działania zmierzające do pozyskiwania targów przemysłowych. Firmy branży targowej od marca 2020 do czerwca 2020 i od października 2020 do końca roku z powodu zamrożenia sektora i związanych z tym restrykcji nie mogły organizować targów. Z tego powodu ośrodki targowe nie zrealizowały zaplanowanych w swoich kalendarzach na 2020 r. wydarzeń targowych. Dlatego, też ustalenie rzeczywistego udziału w rynku targowym dla poszczególnych ośrodków targowych w Polsce nie jest możliwe.

Z roku na rok natomiast wzrasta liczba zwiedzających Targi, która w 2019 r. wyniosła 292 439 osób, choć przed rokiem była zdecydowanie niższa i wynosiła 275 947 zwiedzających. W roku 2020 z oczywistych względów nastąpiło załamanie – Targi Kielce odwiedziło 52 505 osób, natomiast liczba wystawców zmalała z 6 767 do 2 267. Spółka odnotowała zdecydowanie słabszy wynik wynajmu powierzchni targowej niż rok wcześniej – wynajęto 78 491,5 m² powierzchni, w latach wcześniejszych ten współczynnik wynosił odpowiednio: w 2016 r. – 223 195 m², w 2017 r. – 220 877 m², w 2018 r. – 264 325 m², zaś w 2019 r. – 242 574 m².

Określone wskaźniki produktu zostały osiągnięte dzięki realizacji ponad 20 imprez targowych, organizowanych zarówno w halach jak i w Centrum Kongresowym, które odbywały się przez około 30 dni targowych. Targi zorganizowane przed ogłoszeniem pandemii (I.2020- 05.III. 2020) odbywały się zgodnie z harmonogramem. Zrealizowano 5 imprez do połowy marca zgodnie z pierwotnie zaplanowanym terminem i na zamierzonym poziomie tj. ok 1% wzrost wynajętej powierzchni tych samych wydarzeń w porównaniu z analogicznym okresem w roku ubiegłym, 2% wzrost liczby wystawców i blisko 10% wzrost liczby zwiedzających. Targi zrealizowane po „odmrożeniu” branży targowej również organizowane były zgodnie z pierwotnie zaplanowanymi terminami w kalendarzu imprez ośrodka na 2020r (06.VI.2020-15.X.2020): odbyły się 3 wydarzenia targowe w warunkach reżimu sanitarnego. Realizacja tych wydarzeń w 2020 roku zanotowała łącznie ok. 60% spadek sprzedanej powierzchni wystawienniczej i uczestników (wystawców i zwiedzających) względem swoich zeszłorocznych edycji. Kolejną grupą wydarzeń były targi, których realizacja w pierwotnie zaplanowanych terminach nie była możliwa, zrealizowane po „odmrożeniu” branży, w innych- alternatywnych terminach (VIII.2020-15.X.2020): realizacja 13 wydarzeń przesuniętych z okresu marzec-czerwiec na terminy umożliwiające realizację imprez w warunkach reżimu sanitarnego. Wszystkie te targi odbywały się na poziomie ok. 30-40% swoich możliwości w porównaniu do sytuacji sprzed pandemii. Realizacja pozostałych wydarzeń (targów, eventów, konferencji i spotkań) z kalendarza planowanego na 2020 rok nie była możliwa.

Oprócz indywidualnych, osiąganych na przestrzeni ostatnich lat mierzalnych sukcesów spółki Targi Kielce należy mieć świadomość, że ma ona również ogromny wpływ na to jak postrzegane są Kielce jako miasto, które w świadomości przedsiębiorców kojarzą się z dużym ośrodkiem targowym. Do takiego właśnie postrzegania miasta nawiązują wyniki raportu z ogólnopolskiego badania wizerunku Kielc zleconego przez Wydział Kultury, Sportu i Promocji Miasta w 2019 r. oraz kontynuowane przez Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej prace nad kształtowaniem marki miasta realizowane w 2020 r.

CEL OPERACYJNY 2. WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I REKREACYJNEGO KIELC.

Sektor turystyczny szczególnie mocno ucierpiał w wyniku wybuchu pandemii COVID-19. W Kielcach w 2020 r. udzielono 25 500 noclegów turystycznych na 1000 ludności. Spadek w porównaniu do wcześniejszego roku wyniósł 86%.

Kielce posiadają unikalne walory geologiczne i przyrodnicze oraz są kierunkiem turystyki biznesowej, w szczególności targowo-kongresowej. Dla wykorzystania tego potencjału potrzebne są działania w zakresie tworzenia oferty atrakcyjnych produktów turystycznych i ich odpowiednia promocja. Ważne jest także wsparcie przedsiębiorstw turystycznych i rozwój kadr mogących pracować w tym obszarze. Oferta turystyczna Kielc powinna być łatwo rozpoznawalna dzięki systemowi informacji przestrzennej i turystycznej.

W celu upowszechniania i promocji walorów turystyczno-krajoznawczych Kielc, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu przy współpracy z podmiotami z branży turystycznej w 2020 r. zrealizował 30 działań mających wpływ na rozwój turystyki w Kielcach. To o 5 więcej niż w 2019 r. i znacznie więcej niż w latach wcześniejszych (w 2018 r. – 24, 2017 r. – 21, 2016 r. – 9, a w 2015 – 8). Były to m.in. udział w ogólnopolskiej akcji organizowanej przez Gdańską Organizację Turystyczną #CityWillWait / #CityIsReady, która powstała w odpowiedzi na zagrożenie epidemiczne COVID-19, promocja produktu turystyczno-kulturalnego pn. „Kielce - Raj dla dzieci” w ogólnopolskiej akcji „Weekend Pozytywnych Emocji”, organizacja warsztatów edukacyjno-turystycznych i prelekcji turystyczno-krajoznawczych, organizacja imprez z zakresu turystyki kwalifikowanej, szczególnie w środowisku seniorów i osób niepełnosprawnych.

W celu bezpośredniej promocji walorów turystycznych miasta poprzez kontakty z odwiedzającymi, Kielce aktywnie uczestniczą w imprezach targowych związanych z branżą turystyczną. W 2020 r. Wydział Edukacji, Kultury i Sportu miał możliwość wzięcia udziału w jednej dużej imprezie targowej, podczas której wydano 3 406 materiałów promocyjnych. Pozostałe imprezy, podczas których miasto zwyczajowo się promowało, zostały odwołane ze względów epidemicznych.

Miasto Kielce aktywnie dbało również o rozwój cyklicznych wydarzeń kulturalnych poprzez ich finansowanie lub współfinansowanie. Dynamika rozwoju wydarzeń kulturalnych była utrzymana. Tendencją ostatnich 3-4 lat było zwiększanie zasięgu imprez z lokalnego na ogólnopolski. W 2020 r. ze względów epidemicznych ten trend został odwrócony. Imprezy były organizowane zazwyczaj lokalnie, było ich znacznie więcej, część przeniosła się do sieci Internet i była organizowana online. W 93 zorganizowanych w 2020 r. z udziałem miasta imprezach wzięło udział 40 286 osób. Miasto Kielce w 2020 r. opracowało i wdrożyło we współpracy z podmiotami zewnętrznymi 8 pakietów turystycznych sprofilowanych pod poszczególne grupy potencjalnych turystów. Liczba turystów korzystających z tych pakietów mierzona liczbą ich wydania to 17 800.

W 2020 r. ramach poprawy istniejącego systemu informacji przestrzennej i turystycznej Kielc zaktualizowano 64 tablice informacyjne zlokalizowane przy szlakach turystycznych oraz w miejscach odwiedzanych przez turystów. Powstało 7 nowych tablic turystycznych z elementów stalowych z planem Miasta Kielce z zaznaczonymi obiektami i atrakcjami turystycznymi Miasta.

W 2020 r. Miasto nie wybudowało ani nie dokonało modernizacji infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej.

CEL OPERACYJNY 3. ZWIĘKSZENIE ZEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI ORAZ WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ KIELC

Niska dostępność komunikacyjna jest jedną z największych barier dla rozwoju gospodarczego każdego miasta i dużym utrudnieniem dla jego mieszkańców. Zwiększanie tej dostępności w postaci tworzenia nowej lub rozbudowy istniejącej infrastruktury drogowej i transportowej często niestety leżą w znacznej części poza gestią władz miasta. Ważnym obszarem miasta jest zwiększanie płynności poruszania się w jego granicach i na całym obszarze funkcjonalnym, szczególnie z wykorzystaniem transportu zbiorowego oraz wciąż niewystarczająco wykorzystywanej komunikacji rowerowej. Jeżeli chodzi o dostępność wewnętrzną, jest ona czynnikiem integrującym terytorium i zwiększającym jego spójność. Poprawia także dostęp mieszkańców do usług publicznych. Stąd działania koncentrowały się na poprawie stanu technicznego dróg oraz rozwoju infrastruktury transportu publicznego.

W ostatnich latach miasto Kielce podjęło szereg działań zwiększających zewnętrzną dostępność oraz wewnętrzną spójność komunikacyjną Kielc. W celu poprawy zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta ŚZDDW w 2020 r. rozpoczął jedną inwestycję (Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 761), również MZD w roku ubiegłym rozpoczął jedną inwestycję polegającą na budowie ul. Zagnańskiej do granicy miasta. W ostatnich latach podejmowano także działania mające na celu redukcję zatorów komunikacyjnych oraz otwarcie komunikacyjne na tereny rozwojowe i inwestycyjne.

W 2015 r. takich działań podjęto 13, w 2016 r. – 6, w 2017 r. – 10, w 2018 r. – 15 działań, w 2019 r. – 16, natomiast w 2020 r. – 8. Były to m.in. budowy i przebudowy dróg, zmiany w programie sygnalizacji świetlnych oraz zmiany organizacji ruchu. Istotnym wynikiem zrealizowanych działań jest czas dojazdu do kluczowych miejsc w Kielcach z różnych części miasta. W 2016 r. po raz pierwszy dokonano takich pomiarów, które są systematycznie powtarzane co roku. Podane zostały średnie wartości z pomiarów wykonywanych w ciągu roku w godzinach szczytów porannych i popołudniowych. Na przestrzeni kilku ostatnich lat uzyskano przejrzysty obraz faktycznej komunikacji różnymi środkami transportu po mieście Kielce. W porównaniu z ubiegłym rokiem wydłużyła się średnia prędkość przejazdu samochodem przez miasto w godzinach szczytu: w kierunku północ – w kierunku wschód – zachód: 24 km/h, natomiast czas dojazdu do centrum miasta (objętego strefą płatnego parkowania) z dzielnic mieszkaniowych samochodem i komunikacją publiczną uległ skróceniu. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że okresowo ze względu na epidemię SARS-Cov-2 natężenie ruchu na kieleckich drogach było znacznie mniejsze.

Z uzyskanych pomiarów wynika, że równie sprawnie co samochodem osobowym można poruszać się po mieście komunikacją publiczną. Wynika to m.in. z długości bus-pasów na terenie Kielc wynoszącej 21,123 km (wskaźnik ten w 2019 r. przekroczył zakładaną na 2020 r. wartość docelową, jednak w 2020 r. nie odnotowano przyrostu). Wynika to również z działań podjętych przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach przy współpracy z Miejskim Zarządem Dróg w Kielcach w celu poprawy infrastruktury transportu komunikacji publicznej, takich jak:

- ✓ Budowa Centrum Komunikacyjnego wraz z Systemem Informacji dla Pasażerów (przebudowa, rozbudowa i modernizacja istniejącego zespołu dworca autobusowego przy ul. Czarnowskiej 12 w Kielcach)
- ✓ Budowa hali wielkopowierzchniowej wraz z parkingami – etap I budowa parkingu
- ✓ Ul. Domaszowska: Poprawa dostępności komunikacyjnej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego poprzez rozbudowę ul. Domaszowskiej i ul. Żniwnej w Kielcach wraz z rozbudową skrzyżowania al. Tysiąclecia P.P. z al. Solidarności
- ✓ Ul. Zagnańska (do granicy miasta): Budowa pętli autobusowej przy ul. Zagnańskiej w Kielcach wraz z rozbudową ul. Zagnańskiej od ul. Witosa do granicy miasta
- ✓ Ul. Prosta: Budowa ul. Prostej w Kielcach (odcinek od ul. Cedzyńskiej do ul. Zagórskiej)
- ✓ Ul. Olszewskiego: „Budowa przedłużenia ul. Olszewskiego w Kielcach w kierunku skrzyżowania ul. Zagnańskiej z Witosa” oraz „Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Zagnańskiej 129 i ul. Olszewskiego”

- ✓ Ul. Wojska Polskiego: „Rozbudowa ul. Wojska Polskiego w Kielcach na odcinku od ul. Miodowicza do ul. Tarnowskiej” Etap II – odcinek od ul. Miodowicza do ul. Zakopiańskiej.

W 2020 r. znacząco ze względu na podjętą epidemię COVID-19 zmniejszyła się liczba pasażerów transportu zbiorowego – wyniosła 22 208 500 osób, co stanowi 61,12% stanu sprzed roku.

Z przeprowadzonych pomiarów dotyczących poruszania się po mieście rowerem wynika, że czas dojazdu do centrum miasta praktycznie z każdej jego części jest bardzo zbliżony. Pomiary te wskazują, iż każda część miasta wydaje się być w odpowiedni sposób skomunikowana ciągiem ścieżek rowerowych. W ostatnich trzech latach łącznie oddano do użytku ponad 36 km ciągów rowerowych, przy czym w ostatnim roku ten przyrost wyniósł 10,56 km.

ROZDZIAŁ III

CEL STRATEGICZNY III: ZIELONE I CZYSTE KIELCE

Kielce są miastem posiadającym stosunkowo duże obszary terenów przyrodniczo chronionych oraz unikalne rezerваты geologiczne, które stanowią ważne walory turystyczne i rekreacyjne miasta. Zachowanie terenów cennych przyrodniczo i czystość miasta zależy od jego infrastruktury, w tym wodno-ściekowej, ciepłowniczej i energetycznej. Do szczególnie ważnych działań należy realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji oraz dalsze podłączanie nieruchomości do systemu wodno-ściekowego miasta, a także stałe zwiększanie ilości odpadów poddanych selektywnej zbiórce i recyklingowi.

CEL OPERACYJNY 1. PODNIESIENIE JAKOŚCI ROZWIĄZAŃ INFRASTRUKTURALNYCH W CELU ZWIĘKSZENIA ICH EKOLOGICZNOŚCI ORAZ BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW

Zasoby przyrodnicze są jednym z najważniejszych atutów Kielc, cenionym zarówno przez mieszkańców, jak i turystów. Zmniejszenie obciążeń środowiska ze względu na stosowane rozwiązania infrastrukturalne musi stanowić ważny element polityki rozwoju miasta.

W 2015 i 2016 roku zrealizowany został przez ówczesny Wydziału Gospodarki Komunalnej wspólnie z Wodociągami Kieleckimi projekt budowlano-wykonawczy nowej sieci kanalizacyjnej w Kielcach pod nazwą „Kompleksowa ochrona wód podziemnych aglomeracji kieleckiej”. W wyniku wspomnianego projektu powstała nowa kanalizacja (wraz z przyłączami celem uzyskania wymaganego efektu ekologicznego) w ulicach Batalionów Chłopskich, Kruszelnickiego, Lisia, Łódzka, Zastawie, Łazy, Ściegiennego, Postłowicka, Sukowska, Chorzowska, Sędziszowska, Olkuska i innych ulicach w tym rejonie. System kanalizacji połączony został przepompowaniami ścieków z odprowadzeniem do nowej oczyszczalni o zwiększonej wcześniej przepustowości. Łączna ilość nowej kanalizacji to 37 306,09 mb i sieć wodociągowa o łącznej długości 884,98 mb bez ościennych gmin. Ponadto w 2015 r. zmodernizowano sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 8 736,9 mb. W wyniku realizacji tego projektu w omawianym okresie zapewniono przyłączenie dla 5273 osób, spisując 1395 umów przyłączeniowych.

Nieprzerwanie realizowana modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej zapewnia mieszkańcom szerszy dostęp do wody z sieci wodociągowej oraz bezpieczne odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Sukcesywnie rośnie liczba kilometrów nowej i zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, która w 2017 r. wyniosła

12,533km, natomiast w roku wcześniejszym było to 6,55 km. W ubiegłym roku wykonano 8,36 km nowej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, zmodernizowano natomiast 5,45 km sieci. W 2015 r. 160 działek uzyskało możliwość przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, w 2016 r. taki dostęp uzyskało 375 nieruchomości, w 2017 r. było to aż 750 działek, natomiast w kolejnych latach nieco mniej – 353 działki w 2018 r., 298 działek w 2019 r. oraz 231 działek w 2020 r.

Wznowiono zadanie polegające na przebudowie kanalizacji deszczowej, która stanowi prawidłowy system odprowadzania i oczyszczania wody deszczowej. W 2015 r. liczba km nowej oraz zmodernizowanej kanalizacji wyniosła ponad 13 km, w 2016 r. było to niecałe 3,5 km, w 2017 r. – 1,106 km, w 2018 r. – 6,409 km, w 2019 r. – 5,76 km, zaś w 2020 r. – 7,45 km. Wskaźnik ten z roku na rok ulegał znacznej poprawie w związku z realizacją inwestycji drogowych zaplanowanych do realizacji ze wsparciem funduszy unijnych. Łącznie w Kielcach 62,5% dróg posiada prawidłowy system odprowadzania i oczyszczania wody deszczowej. W ramach ochrony mieszkańców przed podtopieniami w 2015 r. zrealizowano jedno działanie, które było częścią zadania pn. „Budowa bulwaru spacerowego wzdłuż rzeki Silnicy na odcinku od ulicy Sienkiewicza do ulicy Solnej”. W ramach tego zadania wykonano 190 mb murków przeciwpowodziowych wzdłuż rzeki Silnicy. Należy mieć na uwadze, że Silnica jest przeciążona do granic możliwości i należy szukać alternatywy dla odbioru ścieków deszczowych. Przepustowość Silnicy nie byłaby możliwa bez budowy kanału ulgi pod ulicą Solną, likwidacji prostych przetamowań na rzece (likwidacja poprzecznych rur gazowych i rur elektrycznych w ostonach). Przy ekstremalnych opadach poziom rzeki poniżej brodu rowerowego oraz za kanałem ulgi obniżył się o ok. 15 do 20 cm. Zabezpieczono w ten sposób ul. Planty przed okresowymi podtopieniami. W 2017 r. nie podjęto takich działań. Natomiast w 2018 r. w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych zanotowano na terenie miasta łącznie 76 zdarzeń związanych z intensywnymi opadami deszczu oraz silnymi wiatrami, konieczne okazało się wypompowywanie wody z zalanych pomieszczeń (11 zgłoszeń), ponadto 19 razy wystąpiły przypadki uszkodzonych dachów i elewacji, oraz 46 razy usuwano powalone konary drzew z ulic, budynków i samochodów. W 2019 r. w wyniku zdarzeń związanych z intensywnymi opadami atmosferycznymi oraz silnymi wiatrami przeprowadzono 10 działań. W 2020 r. nie zrealizowano działań mających na celu ochronę mieszkańców przed podtopieniami oraz powodzią.

Na bieżąco realizowany jest Program Ograniczania Niskiej Emisji. W związku z jego realizacją w 2015 r. zostało zmodernizowanych 121 systemów grzewczych. W wyniku modernizacji systemów zmniejszenie stężeń zanieczyszczenia powietrza udało się zredukować o: PM10 – 4,795 Mg/r; PM2,5 – 4,529 Mg/r; CO₂ – 918,397 Mg/r. W 2016 r. w styczniu udzielono 73 dotacje celowe na łączną kwotę 888 652,69 zł na dofinansowanie kosztów zadań w ramach PONE dla miasta Kielce zrealizowanych

w 2015 r. W 2017 r. zmodernizowano 51 systemów grzewczych na łączną kwotę 150914,72 zł, w tym 47019,36 zł – Gmina Kielce, 103895,36 zł – WFOŚiGW w wyniku których zmniejszono stężenia zanieczyszczenia powietrza o: PM-10 – 1,812 Mg/rok, PM-2,5 – 1,618 Mg/rok, B(a)P – 0,047 Mg/rok. Rok później stężenia zanieczyszczenia powietrza uległy kolejnym zmniejszeniom: PM-10 – 2,4899 Mg/rok, PM-2,5 – 2,2174 Mg/rok, B(a)P – 0,0031 Mg/rok. W 2019 r. trwale zlikwidowano 42 sztuki źródeł ciepła i wymieniono na ogrzewanie gazowe 41 sztuk, a 1 sztukę na podłączenie do sieci MPEC. Zmniejszenie emisji pyłu PM 10 wyniosło 1,3277 Mg/rok, pyłu PM 2,5 – 1,1858 Mg/rok, zaś zmniejszenie emisji B(a)P osiągnęło 1,5965 kg/rok. W 2020 r. zmodernizowano 217 systemów grzewczych (wzrost o 416,67% w stosunku do wcześniejszego roku). W ubiegłym roku wartość redukcji zanieczyszczeń była znacznie większa niż w 2019 r. – liczona zgodnie z nowymi wytycznymi KOBIZE (nowy POP), osiągnęła następujące wartości: zmniejszenie emisji pyłu PM 10 – 17,839 Mg/rok, zmniejszenie emisji pyłu PM 2,5 – 17,266 Mg/rok, zmniejszenie emisji B(a)P – 10,796 kg/rok.

W ostatnich 6 latach odbywała się sukcesywna termomodernizacja gminnych budynków użyteczności publicznej w Kielcach. Zarówno w 2015 r. i 2016 r. zmodernizowano po dwa budynki, gdzie ich procentowy udział w stosunku do ogólnej liczby budynków wyniósł odpowiednio 2,2% i 2,13%. W 2017 r. zostały zmodernizowane 4 budynki, a ich procentowy udział do ogółem wyniósł 4,12 %, w 2018 r. zmodernizowano również 4 budynki. W 2019 r. zmodernizowano kolejne 5 budynków, zaś w ubiegłym roku nie zmodernizowano żadnego budynku będącego własnością miasta. W wyniku podjętych działań w latach 2007-2020 zmodernizowano łącznie 55 budynków będących własnością miasta, a procentowy udział budynków poddanych termomodernizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków wyniósł 56,5%.

W 2015 r. rozpoczęto modernizację oświetlenia ulicznego i sygnalizacji świetlnej na bardziej efektywne i ekologiczne. W 2015 r. wymieniono 266 opraw oświetleniowych, w 2016 r. – 226, w 2017 r. – 152, w 2018 r. – 220, w 2019 r. – 907 opraw, natomiast w 2020 r. – aż 2321 (wzrost o 155,89%). W momencie zamknięcia raportowania niniejszej strategii procent oświetlenia ulicznego spełniającego warunek ekologiczności i efektywności w mieście Kielce wynosi 25% (w 2015 r. wynosił 2%). Jeżeli chodzi o modernizację sygnalizacji świetlnych w ostatnich sześciu latach zostało zmodernizowanych 11 sztuk.

W celu zmniejszenia zużycia energii cieplnej konieczna jest sukcesywna rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej. Dane przekazane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej przedstawia tabela poniżej.

2015 r.	672,2 m	902,7 m	1340,78GJ/rok
2016 r.	1419,8 m	371,4 m	1493,22 GJ/rok
2017 r.	1141,8 m	897 m	2993,87 GJ/rok
2018 r.	1130,7 m	960,96 m	5920,7 GJ/rok
2019 r.	2 633 m	317,85	838,79 GJ/rok
2020 r.	1774,83 m	1184,37 m	3 853 GJ/rok

Źródło: Dane z Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej

Pozytywnym sygnałem jest tutaj wskaźnik rezultatu, czyli rokroczne zmniejszanie zużycia energii cieplnej, będące miernikiem podjętych działań.

Istotnym elementem mającym wpływ na Cel III Zielone i czyste Kielce jest gospodarka odpadami prowadzona przez Wydział Zarządzania Usługami Komunalnymi i Środowiskiem we współpracy z Przedsiębiorstwem Gospodarki Odpadami. W latach 2015-2016 ilość odpadów poddanych odzyskowi pozostawała na zbliżonym poziomie i wahała się pomiędzy 54-55 tys. ton. W latach 2017-2018 ilość ta wzrosła do 68-69 ton. Miernikiem prowadzonej polityki gospodarki odpadami z pewnością jest ilość odpadów poddanych selektywnej zbiórce, która w 2016 i w 2017 r. wyniosła blisko 13 ton. W 2018 r. ta ilość wzrosła i osiągnęła wartość dokładnie 14 252,48 ton. Na koniec realizacji strategii – 19 289,04 ton. Aby w pewien sposób uzmysłowić społeczeństwu jak istotne dla środowiska jest gospodarowanie odpadami, podejmowane były działania w zakresie edukacji mające na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w kwestii selektywnej zbiórki, jak również wprowadzenie od 1 grudnia 2015r. odbioru odpadów ulegających biodegradacji bezpośrednio od mieszkańca. W 2020 r. poddano odzyskowi 15 685,27 Mg (dotyczy odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości, wykazanych jako poddane odzyskowi w procesach odzysku R3-R5).

CEL OPERACYJNY 2. OCHRONA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH KIELC ORAZ ROZBUDOWA STREFY REKREACYJNEJ BAZUJĄCEJ NA ATRAKCYJNOŚCI PRZYRODNICZEJ MIASTA

Działania w ramach tego celu koncentrowały się na aktywnym wykorzystaniu potencjału przyrodniczego i geologicznego miasta zarówno poprzez rozwój oferty działań sportowych, rekreacyjnych i edukacyjnych, jak również podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów. Ważnym uzupełnieniem potencjału przyrodniczego miasta jest zieleń miejska, której coraz lepsze utrzymanie poprawia komfort korzystania z przestrzeni publicznych w mieście.

Ochrona i promocja walorów przyrodniczych w głównej mierze spoczywa na Geoparku Kielce oraz Wydziale Gospodarki Komunalnej i Środowiska. Geopark Kielce administruje trzema obiektami przemysłowymi, tj. Kadzielnia, Wietrznią oraz Kamieniołomem Ślichowice. Geopark w ostatnich latach podejmował wiele działań związanych z zagospodarowaniem lokalnych zasobów przyrodniczych, ekologicznych i geologicznych miasta na potrzeby rekreacji, turystyki i edukacji. Były to różnego rodzaju warsztaty edukacyjne, imprezy promocyjno-turystyczne, pikniki edukacyjne. Działania te miały miejsce zarówno w Centrum Geoedukacji, jak również w Amfiteatrze Kadzielnia. Łącznie w 2017 r. skorzystało z nich około 132 000 osób, (w 2016 r. było to około 150 000), natomiast liczbę oglądających widowiska transmitowane w telewizji publicznej szacuje się na około 4,6 mln, a w 2016 – 8,5 mln widzów. W 2018 r. Centrum Geoedukacji zorganizowało w sumie 540 działań: cyklicznych zajęć, warsztatów i imprez z zakresu edukacji geologicznej i geoturystyki dla turystów indywidualnych i grup zorganizowanych, które objęły zasięgiem w sumie 35 635 osób. W 2019 r. zorganizowano 250 działań, w których wzięło udział 25 308 osób. W 2020 r. zorganizowano większą ilość działań: 400, jednak ze względów epidemicznych wzięło w nich udział mniej osób: 13 083.

W 2018 roku kontynuowana była rozbudowa Ogrodu Botanicznego. W 2019 roku w obrębie 7 działów tematycznych zagospodarowano 40 000 m² Ogrodu Botanicznego w oparciu o endogeniczne zasoby dziedzictwa naturalnego, tym samym kończąc prace budowlane (związane z budową instalacji, ciągów komunikacyjnych czy elementów małej architektury) w części ekspozycyjnej Ogrodu. W 2020 r. zagospodarowano 1000 m² ogrodu. Na terenie całego obiektu (ok. 10 ha) stale prowadzone były prace ogrodnicze, zarówno pielęgnacyjne, konserwacyjne, jak i inwestycyjne związane z nasadzeniami roślin. Zorganizowano cykliczne zajęcia i warsztaty oraz imprezy z zakresu edukacji przyrodniczej dla turystów indywidualnych i grup zorganizowanych, w których wzięło udział łącznie 32 414 osób.

Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska odpowiada w głównej mierze za ochronę i zarządzanie terenami zieleni Kielc. W 2015 r. poprzez realizowane projekty zostało objęte 2007 m² powierzchni terenu natomiast w 2016 r. było to 4529 m². W 2017 r. powierzchnia na której zrealizowano projekty to 9184 m², zaś w 2018 r. projekty zrealizowano na 4981 m² powierzchni, a w 2019 r. zrealizowano 9 projektów na 2639 m² terenu. Prace budowlane dotyczące budowy działów tematycznych (związane z budową instalacji, ciągów komunikacyjnych czy elementów małej architektury) zostały zakończone w 2019 r. w części ekspozycyjnej Ogrodu.

Ponadto w zakresie merytorycznym Wydziału Gospodarki Komunalnej i Środowiska pozostawała ochrona zasobów i bioróżnorodności przyrodniczej miasta, która polega na czynnej ochronie pielęgnacyjno-zabezpieczającej form ochrony przyrody, drzew, pomników i stanowisk chronionych. Wydział prowadził również działania z zakresu

edukacji przyrodniczej i ekologicznej mieszkańców poprzez organizację terenowych warsztatów przyrodniczych, konkursów, przygotowanie materiałów dydaktycznych czy też przekazywanie dotacji dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu ekologii, ochrony zwierząt czy ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

ROZDZIAŁ IV

CEL STRATEGICZNY IV: KIELCE NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANE

Nowe techniki i metody zarządzania poprawiają zarówno efektywność administracji publicznej, jak i jej kontakt z mieszkańcami. Działania w tym obszarze koncentrowały się na dalszym rozwoju Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej w kierunku miasta inteligentnego, wprowadzeniu systemu zarządzania strategicznego oraz systemowej poprawie jakości usług publicznych oferowanych przez miasto.

CEL OPERACYJNY 1. WPROWADZENIE SYSTEMU STRATEGICZNEGO ZARZĄDZANIA ROZWOJEM MIASTA

Wszystkie omówione niżej działania wpisywały się w nowe trendy w zakresie zarządzania publicznego i pozwalały lepiej monitorować efekty realizowanych zadań.

Wskaźnik kontekstowy – „Wydatki z budżetu gminy na administrację samorządową ogółem” w 2020 r. wyniósł 58 574 348,09 zł. Zgodnie z informacją przekazaną przez Wydział Budżetu i Księgowości są to wydatki dotyczące Działu 750.

Jednym z elementów systemu strategicznego zarządzania rozwojem miasta jest monitoring wdrażania strategii miasta. Sposób monitorowania wdrażania celów ujętych w tym dokumencie reguluje Zarządzenie Prezydenta Miasta nr 410/2016 z dnia 18 listopada 2016 r., na mocy którego został powołany Komitet Sterujący składający się z władz Miasta, oraz cztery Rady Celów odpowiedzialne za gromadzenie danych w oparciu o formularze monitorowania. W 2016 r. odbyło się jedno posiedzenie Komitetu Sterującego oraz dwa posiedzenia wszystkich Rad Celów. Rady Celów zbierały się dwukrotnie w 2016 r. gdyż konieczne było doprecyzowanie wskaźników do działań i celów, które to stanowią załącznik do wspomnianego Zarządzenia. W 2018 i 2019 r. odbyły się posiedzenia wszystkich Rad Celów oraz posiedzenie Komitetu Sterującego. W 2020 r. odbyło się spotkanie Komitetu Sterującego Strategią, natomiast w związku z wprowadzeniem w Polsce stanu epidemicznego i ograniczeniami związanymi z organizacją spotkań, nie odbyły się posiedzenia Rad Celów. Formularze opracowane przez Wydziały odpowiedzialne za obsługę administracyjną poszczególnych Rad Celów zostały przesłane do Wydziału Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej, który zajmował się monitorowaniem realizacji celów operacyjnych i strategicznych. Równocześnie odbywały się konsultacje w formie mailowej i telefonicznej. Wydziały odpowiedzialne za obsługę administracyjną poszczególnych Rad poinformowały jednostki wdrożeniowe, że sporządzając „Formularz monitorowania działań, celów operacyjnych i strategicznych” należy

wskazać w nim również wszelkie problemy i trudności związane z realizacją celów operacyjnych i działań.

W 2020 r. zostało przyjęte Zarządzenie Prezydenta Miasta Kielce nr 88/2010 z dnia 9 marca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie systemu wdrażania i monitorowania dokumentu „Strategia rozwoju miasta Kielce na lata 2007-2020. Aktualizacja”. Konieczność aktualizacji Zarządzenia wynikała ze zmian personalnych w Komitecie Sterującym „Strategii rozwoju miasta Kielce” oraz zmian w Załączniku nr 1 do zarządzenia wynikających ze zmian organizacyjnych w Urzędzie Miasta Kielce.

Niniejszy dokument jest piątym i ostatnim raportem obejmującym lata 2015-2020. Efektywna realizacja strategii rozwoju miasta wymagała wdrożenia odpowiedniego systemu zarządzania i monitorowania pozwalającego na realizację celów strategicznych. Główne funkcje tego systemu to stała analiza realizowanych działań i ich koordynacja, a także udostępnianie informacji pozyskanych w procesie monitorowania wdrażania strategii do decyzji zarządczych oraz dialogu społecznego.

Wskaźnik kontekstowy – „Liczba zrealizowanych inwestycji i projektów o znaczeniu strategicznym” wyniósł 25. Podano go narastająco za okres od 2015 r. do 2020 r., uwzględniając wyłącznie projekty o znaczeniu strategicznym realizowane w udziałem środków z UE.

W 2020 r. liczba zrealizowanych inwestycji i projektów o znaczeniu strategicznym wyniosła 4 i była o 9 mniejsza w stosunku do poprzedniego roku. Powodem zmniejszenia wartości tego wskaźnika była kończąca się perspektywa finansowa 2014-2020. W ramach realizowanych przedsięwzięć w 2020 r. zostały zakończone następujące inwestycje:

1. projekt: „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach” w zakresie Zadania: Budowa przedłużenia ul. Olszewskiego w Kielcach w kierunku skrzyżowania ulic: Zagnańskiej i Witosy,
2. projekt: „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach” w zakresie Zadania: Budowa Centrum Komunikacyjnego wraz z Systemem Informacji dla Pasażerów (przebudowa, rozbudowa i modernizacja istniejącego zespołu dworca autobusowego przy ul. Czarnowskiej 12 w Kielcach,
3. projekt: „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Kieleckiego Parku Technologicznego – Strefa D”,
4. projekt: „Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie miasta Kielce”.

Ponadto podpisano umowę o dofinansowanie dla inwestycji „Wzrost gospodarki niskoemisyjnej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego na terenie miasta Kielce”.

Natomiast w 2019 r. liczba zrealizowanych inwestycji i projektów o znaczeniu strategicznym wyniosła 13 i była o 7 większa w stosunku do roku 2018. W ramach realizowanych przedsięwzięć w 2019 r. zostały zakończone następujące inwestycje:

1. projekt: „Przebudowa, rozbudowa, nadbudowa budynku przy ul. Okulskiej 18 w Kielcach z przeznaczeniem dla ofiar przemocy domowej PCK”,
2. projekt: „Przebudowa i rozbudowa Dziennego Ośrodka Socjoterapii w Kielcach przy ul. Wikaryjskiej 2”,
3. projekt: „Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej na terenach przyrodniczo cennych administrowanych przez Geopark Kielce”,
4. projekt: „Rozbudowa Ogrodu Botanicznego w Kielcach w oparciu o endogeniczne zasoby dziedzictwa naturalnego”,
5. projekt: „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach” w zakresie Zadania: Doposażenie autobusów w urządzeniach systemu zapowiedzi głosowych,
6. projekt: „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach” w zakresie Zadania: Zakup i montaż automatów do sprzedaży biletów w autobusach komunikacji miejskiej,
7. projekt: „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach” w zakresie Zadania: Zakup i montaż wewnętrznych tablic LCD "koralikowych" wizualizujących przebieg trasy danej linii,
8. projekt: „Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach” w zakresie Zadania: „Rozbudowa ul. Wapiennikowej w Kielcach wraz z rozbudową skrzyżowań: z ul. Ściegiennego i ul. Husarską oraz z ul. Ks. J. Popiełuszki i ul. Rtm. W. Pileckiego”,
9. projekt: „Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Kielce, w ramach ZIT” w zakresie zadania: „Przedszkole Samorządowe nr 5 ul. J. N. Jeziorańskiego 67 w Kielcach”,
10. projekt: „Rozbudowa ul. Łopuszniańskiej w Kielcach”,
11. projekt: „Poprawa efektywności energetycznej Kielc poprzez modernizację oświetlenia ulicznego w gminie Kielce”
12. projekt: „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Kieleckiego Parku Technologicznego - Strefa B i C”,
13. projekt: „Kompleksowa głęboka modernizacja energetyczna budynków należących do Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Sp. z o.o. w Kielcach”.

Ponadto podpisano umowę o dofinansowanie dla inwestycji „Kielecki rower miejski”.

W 2018 r. miasto Kielce zrealizowało 8 inwestycji o znaczeniu strategicznym. Wskaźniki zawarte w „Strategii” dotyczą wyłącznie projektów o znaczeniu strategicznym realizowanych z udziałem środków z UE:

1. Projekt: „Budowa nowego przebiegu DW 764 w Kielcach na odcinku od skrzyżowania ul. Tarnowskiej z ul. Wapiennikową (DK 73) do Ronda Czwartaków”,
2. Projekt: Modernizacja mieszkania przy ul. Sienkiewicza 23/24 w Kielcach na potrzeby mieszkania treningowego dla wychowanków pieczy zastępczej oraz

modernizacja mieszkania przy ul. Sienkiewicza 23/1 w Kielcach z przeznaczeniem dla kobiet z małymi dziećmi opuszczających placówki wsparcia,

3. Projekt: „Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach” w zakresie Zadania: Zakup i montaż 30 szt. elektronicznych tablic informacyjnych,

4. Projekt: „Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach” w zakresie Zadania: Rozbudowa ul. Cmentarnej na odcinku od ul. Sandomierskiej do ul. Zielnej wraz z przebudową parkingu przy cmentarzu Cedzyna w Kielcach.

5. Projekt: „Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Kielce, w ramach ZIT” w zakresie zadania: Przedszkole Samorządowe nr 28 ul Różana 12 w Kielcach,

6. Projekt: „Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Kielce, w ramach ZIT” w zakresie zadania: Szkoła Podstawowa nr 28 ul Szymanowskiego 5 w Kielcach.

Dla porównania, w 2017 r. zostały zrealizowane dwie inwestycje i projekty o znaczeniu strategicznym. Były to:

1. *Zakup 25 sztuk autobusów o napędzie spełniającym co najmniej normę Euro 6 - zadanie inwestycyjne zrealizowane i odebrane w roku 2017 w ramach projektu: Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach;*
2. *Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 ul. Kryształowa 6 i Malachitowa 1 w Kielcach - zadanie inwestycyjne zrealizowane i odebrane w roku 2017 w ramach projektu: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Kielce, w ramach ZIT.*

W 2016 r. nie został zrealizowany żaden projekt w związku z okresem przejściowym pomiędzy zakończeniem poprzedniej perspektywy finansowej, a rozpoczęciem nowej, niemniej jednak w 2016r. Gmina Kielce podpisała z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego 7 umów wstępnych (pre-umów) na realizację zadań współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Dzięki prowadzonemu monitoringowi, w 2015 r. został opracowany raport podsumowujący perspektywę finansową 2007-2013. Miasto Kielce wraz z miejskimi jednostkami organizacyjnymi zrealizowało 207 projektów, na łączną kwotę 1554,25 mln zł, w tym środki bezzwrotne stanowiły 1 038,71 mln zł. Ogromna część wydatkowanych i pozyskanych środków dotyczyła 54 projektów i zadań inwestycyjnych, na realizację których przeznaczono ponad 1,4 mld zł, co stanowiło 91,3% ogółu wydatków. Projekty i zadania inwestycyjne współfinansowane były środkami bezzwrotnymi w kwocie 908,82 mln zł, co stanowiło 64,0% ogółu wydatków

inwestycyjnych. W ramach środków bezzwrotnych środki z UE wyniosły 895,25 mln zł. Wydatki na 153 projekty „miękkie”, dotyczące przede wszystkim takich sfer jak edukacja, rozwiązywanie problemów społecznych oraz aktywizacja gospodarcza, stanowiły 8,7% ogółu wydatków na projekty i zadania zrealizowane w perspektywie finansowej 2007-2013. Na ich realizację przeznaczono 135,22 mln zł. W ponad 96% były one współfinansowane środkami bezzwrotnymi, z czego środki z UE wyniosły 121,28 mln zł.

Ostatnim rokiem perspektywy finansowej 2007-2013, w którym można było ponosić wydatki na projekty współfinansowane środkami z UE, był rok 2015. Miasto Kielce w roku tym zakończyło realizację kilku dużych przedsięwzięć, do których należały: „Rozwój systemu komunikacji publicznej w Kieleckim Obszarze Metropolitalnym” – 341,57 mln zł; „Rozbudowa ul. Ściegiennego w ciągu drogi krajowej 73 w Kielcach” – 96,9 mln zł; „Rozwój infrastruktury i obszarów B+R Kieleckiego Parku Technologicznego” – 91,84 mln zł.

W Wydziale Zarządzania Funduszami Europejskimi funkcjonuje Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, które odpowiada za prawidłową realizację zadań powierzonych Instytucji Pośredniczącej Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (IP ZIT). Rolę IP ZIT pełni Prezydent Miasta Kielce. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to mechanizm opierający się na terytorialnej logice interwencji Unii Europejskiej, poprzez który jest wdrażana Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.

Wskaźnik produktu – „Liczba jednostek korzystających z systemu monitorowania” wyniósł 25, zapewniając tym samym wskaźnik rezultatu – „% projektów monitorowanych” na poziomie 100%. Wynik ten jest efektem korzystania z wprowadzonego Zarządzeniem Nr 215/2019 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 31 maja 2019 r., systemu monitorowania przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Kielce oraz jednostki organizacyjne Miasta Kielce. Wprowadzono nim system monitorowania opierający się na sporządzaniu sprawozdań półrocznych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Kielce oraz jednostki organizacyjne Miasta Kielce, realizujące zadania bieżące i inwestycyjne z udziałem funduszy europejskich.

Liczba jednostek korzystających z systemu monitorowania do dnia 22 kwietnia 2019 r. wynosiła 26, a potem zmniejszyła się do 25. Nastąpiło to w wyniku wprowadzenia nowej struktury organizacyjnej Urzędu (Zarządzeniem Nr 148/2019 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie nadania Urzędowi Miasta Kielce Regulaminu Organizacyjnego, zmienionego zarządzeniami Prezydenta Miasta Kielce: Nr 282/2019 z dnia 17 lipca 2019 r., Nr 329/2019 z dnia 22 lipca 2019 r., Nr 426/2019 z dnia 23 września 2019 r. i Nr 495/2019 z dnia 15 listopada 2019 r.).

W 2015 r. zostały zrealizowane 3 działania strategiczne w ramach funkcjonowania Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego:

- 11.05.2015 r. podpisano Porozumienie określające zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 oraz jej współfinansowania i realizacji. Porozumienie podpisane zostało przez 12 gmin tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF) tj. Miasto Kielce (Lidera Porozumienia), Gminę i Miasto Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn oraz Gminę Zagnańsk.

Organami wspierającymi IP ZIT, powołanymi w ramach Porozumienia są Komitet Sterujący ZIT KOF oraz Rada Programowa ZIT KOF:

- w 2015 r. odbyło się 5 posiedzeń Komitetu Sterującego ZIT KOF i 4 posiedzenia Rady Programowej ZIT KOF.
- w 2016r. odbyło się 5 posiedzeń Komitetu Sterującego ZIT KOF i 3 posiedzenia Rady Programowej ZIT KOF.

W wyniku współpracy Partnerów Porozumienia ZIT KOF w lutym 2016 r. została opracowana „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”. Określone w Strategii cele strategiczne odzwierciedlają zdiagnozowane potrzeby mieszkańców KOF, co stanowi podstawę realizacji projektów zintegrowanych. Projekty zrealizowane w 2016 r. były w ramach:

- *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* w formule pozakonkursowej (IP ZIT zidentyfikowało 51 projektów zintegrowanych z terenu całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym 7 projektów Gminy Kielce – z dofinansowaniem UE w wysokości 170 mln zł. Zgodnie z planem na rok 2016 beneficjenci z terenu KOF złożyli 4 wnioski o dofinansowanie.
- *Europejskiego Funduszu Społecznego* (projekty konkursowe).
W ramach realizacji zadań powierzonych IP ZIT przeprowadziła w 2016 roku ocenę 98 wniosków współfinansowanych z EFS pod kątem zgodności ze Strategią ZIT KOF. W roku 2016 Instytucja Zarządzająca RPOWŚ podpisała 5 umów z beneficjentami projektów na kwotę 1,91 mln zł.

Projekty zrealizowane w 2017 r. w ramach:

- *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* w formule pozakonkursowej (IP ZIT zidentyfikowało 51 projektów zintegrowanych z terenu całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym 7 projektów Gminy Kielce – z dofinansowaniem UE w wysokości 170 mln zł. W 2017 roku beneficjenci z terenu KOF podpisali łącznie 30 umów, na łączną kwotę 134,37 mln PLN.

- Europejskiego Funduszu Społecznego (projekty konkursowe). W ramach realizacji zadań powierzonych IP ZIT przeprowadziła w 2017 roku ocenę 69 wniosków współfinansowanych z EFS pod kątem zgodności ze Strategią ZIT KOF. W roku 2017 Instytucja Zarządzająca RPOWŚ podpisała 26 umów z beneficjentami projektów na kwotę 38,87 mln zł.

W 2017 roku w ramach realizowanych działań strategicznych zorganizowano 5 posiedzeń Komitetu Sterującego i Rady Programowej Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Przeprowadzono 9 szkoleń dla przedstawicieli Gmin wchodzących w skład KOF. W tym czasie oceniono 99 wniosków o dofinansowanie jak również zrealizowano 1 wniosek z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

W 2017 r. został opracowany „I Raport z realizacji Strategii ZIT KOF na lata 2014 – 2020 za okres 2015-2016”. Raport ten jest wynikiem prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą ZIT KOF działań wdrożeniowych zmierzających do osiągnięcia założonej wizji i głównych celów strategicznych. Zapoznać się można z nim na stronie:

http://www.um.kielce.pl/gfx/kielce2/userfiles/images/zitkof/raport_z_realizacji_strategii_19.06.2017.pdf

W 2018 roku w ramach realizowanych działań strategicznych zorganizowano 7 posiedzeń Komitetu Sterującego i Rady Programowej Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, przeprowadzono 4 szkolenia dla przedstawicieli Gmin wchodzących w skład KOF oraz oceniono 28 wniosków o dofinansowanie. Mniejsza liczba ocenionych projektów wynika z faktu, iż w 2018 r. ogłoszono konkursy w ramach innych poddziałań niż w 2017 r. Ponadto zainteresowanie beneficjentów konkursami ogłoszonymi w 2018 r. było mniejsze. W 2018 r. było również mniej projektów do oceny z EFRR. Zwiększenie liczby szkoleń dla przedstawicieli gmin KOFu wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

„II Raport z realizacji Strategii ZIT KOF na lata 2014 – 2020 za okres 2015-2017” można pobrać ze strony:

<https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:198374cc-78ff-42a7-b784-14d381d811d9/Raport%2020.06.2018%20ost..pdf>

W 2019 r. w wskaźnik produktu – „Liczba zrealizowanych działań strategicznych” wyniósł 1. Wynik ten jest efektem opracowania „III Raportu z realizacji Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020 za okres 2018”:

<https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:e3723cc3-1c7e-44d2-a5bd-f8db0cf99aaa/III%20raport%20z%20realizacji%20Strategii%20ZIT%20KOF.pdf>

W 2020 r. wskaźnik produktu – „Liczba zrealizowanych działań strategicznych” wyniósł 1. Wynik ten jest efektem opracowania „IV Raportu z realizacji Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020 za okres 2019”.

<https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:a1d07e85-e155-4fb4-89cd-e6e74bd8f1fb/IV%20Raport%20z%20realizacji%20Strategii%20ZIT%20KOF.pdf>

Podjęto 38 nowych inicjatyw pojawiających się w wyniku podjęcia współpracy, w tym: 4 wspólne posiedzenia Komitetu Sterującego, 33 ocenione wnioski, na które składa się ocena 29 wniosków z EFS i 4 wniosków z EFRR, jeden zrealizowany wniosek z POPT 2014 -2020.

W 2020 r., w przeciwieństwie do 2019 r., nie odbyło się wspólne posiedzenie Komitetu Sterującego i Rady Programowej, jak również nie przeprowadzono szkolenia dla Gmin wchodzących w skład KOF i nie sporządzono żadnego dokumentu strategicznego. W poprzednim roku natomiast odbyło się 6 wspólnych posiedzeń Komitetu Sterującego i Rady Programowej, przeprowadzono 5 szkoleń oraz sporządzono 3 opracowania dotyczące funkcjonowania i kierunków dalszego rozwoju Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zgodnie z Porozumieniem IP ZIT z Instytucją Zarządzającą RPOWŚ na lata 2014-2020 Biuro ZIT prowadziło monitoring i sprawozdawczość z realizacji Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w RPOWŚ na lata 2014 - 2020 w formule ZIT. IP ZIT prowadziła bieżący monitoring projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym w ramach EFRR w zakresie postępu rzeczowego i finansowego. Beneficjenci składali informacje na formularzach opracowanych przez IP ZIT. Również w ramach działań informacyjno-promocyjnych opracowano koncepcję rozbudowy Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej w Kielcach (MSIP) o Portal dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Platforma to kluczowy element wymiany informacji nt. projektów zintegrowanych, realizowanych przez gminy KOF.

CEL OPERACYJNY 2. ROZWÓJ SYSTEMU ZINTEGROWANEGO ZARZĄDZANIA ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM

Miasto Kielce już od kilku lat rozwija system zintegrowanego zarządzania i informacji przestrzennej. Dalszy rozwój tego systemu opiera się na wykorzystaniu informacji przestrzennych do poprawy jakości zarządzania i koordynacji działań nie tylko wydziałów Urzędu Miasta, ale także innych jednostek organizacyjnych. Ma to ogromny wpływ na rozwój całego systemu zintegrowanego zarządzania rozwojem miasta. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na liczbę działających podsystemów MSIP, która wzrosła z 5 w 2015r. do 10 w 2016 r. i od tego roku pozostawała na niezmiennym poziomie. W 2019 r. wskaźnik kontekstowy „Liczba działających podsystemów MSIP” wyniósł 11, czyli wzrósł o 1 w stosunku do 2018 r., zaś w 2020 r. wyniósł 12 (również wzrost o 1).

Działaniem zmierzającym w kierunku realizacji tego celu jest budowa otwartej platformy zintegrowanego zarządzania zrównoważonym rozwojem, bezpieczeństwem oraz usługami inteligentnego miasta z wykorzystaniem Miejskiego Systemu Informacji

Przestrzennej. Na przestrzeni czterech lat można zaobserwować jego rozwój poprzez wzrost liczby komórek włączonych do systemu, których w 2015 r. było 60, w 2016 r. liczba ta wzrosła do 96, w 2019 r. wzrosła do 116, zaś na koniec realizacji strategii – wyniosła 105 komórek. Co roku zwiększała się również liczba rejestrów prowadzonych w systemie, która w 2015 r. wynosiła 144, w 2016 r. – 463, w 2017 r. – 500, w 2018 r. – 508, w 2019 r. – 539 rejestrów, zaś w 2020 r. – 914 rejestrów (wzrost o 69,57%). Co roku stopniowo rosła liczba użytkowników systemu z 805 w 2015 r. do 1017 w roku 2016, w 2017 r. wyniosła ona 1124. Od 2018 r. obserwowany jest nieznaczny spadek: 1212 użytkowników, w 2019 r. – 1114, w 2020 r. – 1061 użytkowników. W ostatnim roku omawianego okresu system powiększył się o liczbę warstw z 1735 w 2015 r. do 2210 w 2020 r. Działania te przełożyły się na liczbę spraw w systemie SOWA, których w 2015 r. było 79 584, rok później już 95 112, w 2017 r. – 113 140, w 2018 r. – 132 464, w 2019 r. – 146 392, natomiast w 2020r. – 198 786 spraw. Rok do roku wzrastała również liczba baz danych znajdujących się w systemie z 34 do 177.

CEL OPERACYJNY 3. POPRAWA JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

Działania z zakresu katalogowania, standaryzacji i monitorowania jakości usług publicznych są przedmiotem zainteresowania wielu polskich samorządów. Są też działaniami przynoszącymi bezpośrednie korzyści dla mieszkańców, którzy mogą korzystać coraz lepszej oferty usług publicznych. Istotną kwestią jest dostępność tych usług, w tym również w formie elektronicznej.

W celu poprawy usług publicznych został stworzony katalog e-usług, w którym zostały opracowane karty mieszkańca. Ich liczba od 2015 r. wzrosła o 45 i na koniec realizacji niniejszej strategii wyniosła 123. Liczba wdrożonych usług możliwych do pobrania w wersji elektronicznej wyniosła o 11 więcej niż w latach ubiegłych – 15 usług.

Jednym z elementów nowoczesnego zarządzania jest zwiększenie udziału społeczeństwa w tym procesie. Urząd Miasta Kielce daje taką możliwość m.in. poprzez konsultacje elektroniczne. Ich popularność rośnie z roku na rok, gdyż jeszcze w 2015 r. wystawionych projektów do konsultacji było 12, a liczba wypełnionych formularzy wyniosła 28 029, to w 2016 r. takich projektów poddano konsultacjom już 22, gdzie wypełniono 69 990 formularzy w wersji elektronicznej. W 2017 r. odnotowano znaczny wzrost w stosunku do poprzednich dwóch lat zwiększenia udziału społeczeństwa w zarządzaniu miastem, kiedy to zostało wystawionych do konsultacji 47 projektów, a liczba wypełnionych formularzy wyniosła 102 550 szt. W 2018 r. do konsultacji zgłoszono 56 projektów, natomiast znacznie wzrosła liczba wypełnionych formularzy – 145 655. W ubiegłym roku do konsultacji wystawiono 80 projektów i otrzymano 180 612 formularzy elektronicznych. Zaś na koniec realizacji

strategii – aż 105 projektów wystawionych do konsultacji elektronicznych i 229 712 wypełnionych formularzy elektronicznych.

ZAKOŃCZENIE

Monitorowanie realizacji celów zapisanych w „Strategii rozwoju Miasta Kielce” jest elementem koniecznym w procesie spójnego planowania działań i zarządzania. Informuje nie tylko o postępach we wdrażaniu strategii, ale umożliwia również zidentyfikować procesy zachodzące w mieście, w Urzędzie Miasta Kielce i jednostkach organizacyjnych, ułatwia korygowanie odstępstw od założonych celów i umożliwia wprowadzenie modyfikacji w działaniach przewidzianych na kolejne lata.

Ideą przyświecającą autorom piątego raportu monitorującego było stworzenie swoistego kompendium wiedzy o rozwoju Kielc na przestrzeni ostatnich 6 lat.

Obowiązująca do 2020 r. Strategia rozwoju Kielc powstała jako aktualizacja przeprowadzona w 2015 r. już istniejącego dokumentu z 2007 r. Konieczność dokonania istotnych uaktualnień była podyktowana zakończeniem realizacji kluczowych zadań postawionych w strategii w latach 2007-2015, wprowadzeniem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju i polityki miejskiej z podkreśleniem roli miast i ich obszarów funkcjonalnych, a także nowym okresem programowania Unii Europejskiej przypadającym na lata 2014-2020.

W procesie konsultacji podczas warsztatów strategicznych w 2015 r. sformułowano 13 wyzwań, którym miasto powinno sprostać w perspektywie 2020 r.

Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej było jednym z działań, które należy podjąć w ramach rozwoju systemów transportowych. Dokument wskazywał na słabą dostępność komunikacyjną jako jedną z barier rozwoju gospodarczego miasta, znacznie obniżającą atrakcyjność inwestycyjną. W krajowej sieci drogowej Kielce znajdują się na przecięciu drogi ekspresowej S7, która w ukończonym przebiegu połączyła Kielce i Warszawę. Natomiast w krajowej sieci kolejowej miasto znajduje się na trasie linii kolejowej nr 8 łączącej Warszawę z Krakowem oraz linii kolejowej nr 61 łączącej Kielce z Częstochową. Dostępność transportowa Kielc jest nieco poniżej średniej krajowej, ale jednocześnie jest najlepsza ze wszystkich stolic Polski Wschodniej i zbliżona do poziomu stolic województwa kujawsko-pomorskiego.

Kielce mają niski odsetek dróg wyposażonych w infrastrukturę rowerową (ok. 30%), podczas gdy w innych porównywalnych miastach wojewódzkich (np. Lublin, Olsztyn, Opole) wskaźnik ten wynosi ok. 40%. W Kielcach jest natomiast wysoki odsetek dróg

wyposażonych w bus-pasy – dotyczy to aż 11% długości dróg, co jest wynikiem rekordowym w skali innych porównywalnej wielkości miast wojewódzkich, jak Opole, Olsztyn, Białystok, Rzeszów.

W sierpniu 2020 r. po trwającym od 2018 roku remoncie, zostało otwarte Kieleckie Centrum Komunikacyjne. Celem remontu dworca PKS było dostosowanie użyteczności obiektu zaprojektowanego w latach 70. XX w. do standardów obowiązujących obecnie i podniesienie jego walorów estetycznych. Całkowita wartość modernizacji wyniosła ponad 68,5 mln zł, ze wsparciem unijnym w wysokości prawie 70 proc. Dzięki inwestycji po ponad 35 latach od budowy budynek dworca w Kielcach dostał drugie życie, a mieszkańcy miasta zyskali nowoczesny i funkcjonalny węzeł transportowy.

Nowe centrum komunikacyjne to jednak nie tylko piękny obiekt architektoniczny, lecz również serce układu komunikacyjnego Kielc. W konsultacji z mieszkańcami Kielc i Zarządem Transportu Miejskiego zostały przeanalizowane trasy miejskich autobusów, by optymalnie dopasować je do potrzeb. Towarzystwo temu lokalizowanie nowych przystanków. Władze miasta dążą do tego, by komunikacja miejska stała się alternatywą dla ruchu samochodów w centrum, by zmniejszyć natężenie ruchu w mieście i dzięki temu poprawić jakość powietrza.

Kielce znajdują się w odległości 130-200 km od Portów Lotniczych w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Rzeszowie i Łodzi oraz 80 km od rozbudowanego lotniska w Radomiu. W pobliżu Kielc znajduje się lotnisko w Masłowie, które ma charakter sportowy i rekreacyjny, chociaż czasem jest wykorzystywane również do lotów pasażerskich i cargo. Jednym z wyzwań postawionych przed miastem **była budowa Regionalnego Portu Lotniczego**, planowanego na terenie miejscowości: Obice i Grabowiec znajdujących się na granicy dwóch gmin – Morawicy i Chmielnika. Wojciech Lubawski, prezydent miasta w latach 2002 – 2018, jako zwolennik budowy lotniska w Obicach zwracał uwagę na fakt, że bez niego Kielce stanowiące drugi ośrodek targowy w kraju stracą możliwość dynamicznego rozwoju. Po 2018 r. władze miasta podjęły decyzję o zaniechaniu realizacji planów budowy lotniska w Obicach oraz o alternatywnym wykorzystaniu tego terenu i rozpoznaniu możliwości przekształcenia tej olbrzymiej nieruchomości w strefę ekonomiczną. W 2020 r. rozpoczęto rozmowy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Żeby taka strefa inwestycyjna mogła powstać konieczna jest zmiana przeznaczenia celu publicznego na cel inwestycyjny, uregulowanie statusu prawnego, niezbędne są zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na obszarze gmin Morawica i Chmielnik, a w następnej kolejności wykup niektórych terenów i skomunikowanie działek poprzez drogi publiczne, uzbrojenie terenu w infrastrukturę sieciową (m.in. kanalizację, wodociąg, energię elektryczną czy gaz). Proces przekształcenia jest czasowo- i kapitałochłonny, ponadto ewentualny zwrot

poszczególnych nieruchomości mógłby doprowadzić do tego, że teren stanie się niejednorodny pod względem właścicielskim, co uniemożliwi i stworzenie terenów inwestycyjnych, stąd najlepszym rozwiązaniem wydaje się przekształcenie obszaru w strefę inwestycyjną w drodze specustawy.

Straciło nieco na aktualności wyzwanie związane z **przeciwdziałaniem bezrobociu** – według danych Miejskiego Urzędu Pracy w Kielcach, na koniec realizacji dokumentu „Strategia rozwoju miasta Kielce...” w grudniu 2020 r. stopa bezrobocia w Kielcach wynosiła 5,6 (w Polsce 6,2). Natomiast w okresie monitorowania strategii istotne było i jest nadal tworzenie atrakcyjnych, innowacyjnych miejsc pracy, które zdołają zatrzymać odpływ mieszkańców i przyciągnąć nowych, szczególnie młodych i dobrze wykształconych. **Odpływ młodych ludzi**, zwłaszcza do miast wojewódzkich (Warszawy – 20% migrujących wewnątrz i Krakowa – 11%), jest zjawiskiem wynikającym z ogólnych trendów. Instytucje miejskie starały się przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom demograficznym, jak depopulacja, starzenie się ludności, trwały odpływ ludności w ramach migracji krajowych i zagranicznych oraz niska zastępowalność pokoleń. Podejmowane były działania oddziałujące na atrakcyjność mieszkaniową Kielc, ofertę żłobkową i przedszkolną, szkolną oraz akademicką, a także dostęp do usług publicznych. Zdecydowanie poprawiła się dostępność miejsc w żłobkach – w 2020 r. wyniosła 1382 (wzrost o 71,46% od 2015 r.) oraz liczba mieszkań w ramach nowo rozpoczętych prywatnych inwestycji mieszkaniowych w mieście, która w 2020 r. wyniosła 1249 (wzrost o 63% w stosunku do 2015 r.). W ostatnich latach w ramach budownictwa społecznego wybudowano 692 mieszkania.

Dla zatrzymania odpływu młodych ludzi ważne jest kolejne wyzwanie strategiczne – **rozwój szkolnictwa wyższego i współpraca biznesu z nauką**. Pod względem pozycji Kielc jako ośrodka akademickiego (dane dostępne na poziomie podregionów), liczba studentów szkół wyższych wynosiła w 2019 r. 163 osoby na 10 tys. mieszkańców (ostatnie dostępne dane GUS), co dawało Kielcom piętnastą pozycję w kraju. Natomiast liczba absolwentów na 10 tys. mieszkańców wyniosła 55 osób, co plasuje Kielce na trzynastym miejscu w Polsce. Wartości te zmniejszały się z roku na rok, co jest odbiciem trendu ogólnopolskiego obejmującego absolutnie wszystkie regiony. Niepokojący jest natomiast spadek pozycji kieleckich uczelni w rankingach szkół wyższych. Na ponad 100 ocenianych szkół wyższych w ramach rankingu "Perspektywy" w 2020 roku, w którym uwzględnia się m. in. wyniki uzyskane przez studentów pierwszego roku na maturze, losy zawodowe absolwentów po zakończeniu studiów, potencjał badawczy uczelni czy jakość publikacji naukowych, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach uplasował się z pozycją 61.-70. (spadek o 10 w stosunku do rankingu z 2019 r.), a Politechnika Świętokrzyska w Kielcach z pozycją 71.-80 (spadek o 10 w stosunku do rankingu z 2019 r.).

Kolejnym powiązaniem wyzwaniem był **rozwój specjalizacji medycznej**. W 2015 r. na bazie Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego został utworzony Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, w którym kształcenie odbywa się na 8 kierunkach: kierunek lekarski, fizjoterapia, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne, kosmetologia, wychowanie fizyczne, dietetyka. Od roku akademickiego 2015/2016 prowadzone było również kształcenie na 4-letnich studiach doktoranckich w dziedzinie nauk o zdrowiu, natomiast od końca 2016 r. – możliwość studiowania medycyny w języku angielskim (6 letnie studia jednolite magisterskie). Pod koniec 2020 r. Rektor UJK wystąpił do ministerstwa z prośbą o zwiększenie limitu przyjęć studentów. Dzięki tym staraniom w roku akademickim 2021/2022 na studiach pierwszego stopnia na kandydatów będzie czekało 3001 miejsc, na studiach drugiego stopnia 1385 miejsc. W Kielcach działa duży odsetek podmiotów realizujących opiekę zdrowotną, a turystyka zdrowotna i prozdrowotna jest jednym z obszarów Inteligentnych Specjalizacji.

Rozwój funkcji targowo-wystawienniczych został określony jako kolejne wyzwanie strategiczne. Spółka Targi Kielce została powołana 25 lat temu z inicjatywy władz miasta. Jest wiceliderem polskiego rynku wystawienniczego. Zajmuje także drugie miejsce wśród ośrodków targowych w Europie Środkowo-Wschodniej pod względem liczby wystawców oraz wynajmowanej powierzchni. Infrastrukturę Targów tworzy 90 tys. m² powierzchni wystawienniczej, z czego prawie 40 tys. zajmuje 7 nowoczesnie wyposażonych pawilonów. Imprezy targowe odwiedza rocznie ponad 250 tys. zwiedzających, a prawie 7 tys. firm z 60 krajów świata wynajmuje powierzchnię 248 tys. m². Terminarz Targów Kielce wypełnia każdego roku ponad 70 wystaw, konferencji i targów o światowej renomie. Najbardziej znane to: święto branży zbrojeniowej, czyli Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego, Plastpol, Autostrada Polska, Agrotech czy największe targi sakralne Europy – Sacro Expo. Targi Kielce organizują także seminaria i koncerty.

Sektor targowy oraz MICE to jedne z branż, które najmocniej ucierpiały w wyniku pandemii. Uwarunkowania 2020 roku postawiły przed Targami nowe wyzwania, wymuszając pewne decyzje. Na koniec okresu monitorowania „Strategii rozwoju miasta Kielce 2007-2020. Aktualizacja” w Targach Kielce został otwarty szpital tymczasowy dla chorych na COVID-19. Nie sposób również nie zauważyć istotnej zmiany, która dokonała się wcześniej, bo w 2015 r. na rynku operatorów targów w Polsce. Stało wówczas centrum targowo-kongresowe Ptak Warsaw Expo w Nadarzynie, znajdujące się w odległości 10 minut jazdy od międzynarodowego Lotniska Chopina. Ptak Warsaw Expo w dosyć agresywny sposób zaczęło przejmować różne imprezy targowe organizowane w innych miastach. Mimo zaostrej konkurencji, Targom Kielce w ostatnich latach udało się zachować 25% udział w polskim rynku.

Targi Kielce mają również duże znaczenie dla branży turystycznej. Rozwój turystyki i gastronomii napotyka natomiast na bariery rynkowe, o czym świadczy małe wykorzystanie bazy turystycznej, mimo wyjątkowych atrakcji turystycznych miasta.

„Analiza danych zastanych wizerunku Miasta Kielce 2014-2018” opracowana pod koniec 2019 r., to jedno z pierwszych opracowań, które rozpoczęło **prace nad wizerunkiem miasta**. Wyróżnienie się na rynku, przyciągnięcie uwagi i w dalszej kolejności również zaufania, wymaga wykreowania marki wywołującej pozytywne skojarzenia i budującej pozytywne nastawienie. Przywoływane skojarzenia odwołują się głównie do roli Kielc jako regionalnego ośrodka wzrostu (stolica regionu, największe miasto w województwie) albo przenoszą na miasto cechy regionu (Góry Świętokrzyskie). Unikalnym skojarzeniem jest przywoływanie Targów Kielce i postrzeganie Kielc jako ośrodka targowo-kongresowego. Pojawiały się także skojarzenia sportowe: VIVE Kielce, Korona Kielce, popularne produkty branży spożywczej (Majonez Kielecki) oraz skojarzenia odwołujące się do nieodległej historii – scyzoryki z popularnej piosenki Liroya.

W 2020 r. kilkakrotnie spotykał się Zespół ds. promocji Miasta Kielce. Podczas spotkań prowadzonych w cyklu warsztatowym, z udziałem specjalistów w branży marketingu terytorialnego, wspomniany Zespół wypracowywał założenia promocyjne. Zbigniew Brzeziński, jeden z członków grupy, w listopadzie 2020 r. opracował „Zasady promocji miasta Kielce (z założeniem otwartego programu działań)”.

W związku z potrzebą ujednoczenia identyfikacji wizualnej Prezydent Miasta Kielce wydał Zarządzenie nr 473/2020 z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia „Księgi Systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta Kielce”. Jej podstawą jest Herb Miasta Kielce - najważniejszy znak graficzny naszego miasta, jeden z symboli Miasta, które zostały jednogłośnie przyjęte przez Radnych Uchwałą nr VII/76/2019 Rady Miasta Kielce z dnia 21 lutego 2019 r. w sprawie ustanowienia symboli Miasta Kielce oraz insygniów Prezydenta Miasta Kielce i Przewodniczącego Rady Miasta Kielce. Powyższy dokument porządkuje zasady wykorzystania Herbu Miasta Kielce oraz tego symbolu wraz z logo miejskich jednostek organizacyjnych. Ujednoczenie systemu identyfikacji wizualnej pozwoli zwiększyć utożsamienie z Miastem i wykorzystać potencjał promocyjny jednostek organizacyjnych w kreowaniu marki Kielce.

Na koniec realizacji strategii rozwoju miasta rozpoczęto prace nad założeniami zapytania ofertowego na opracowanie „Strategii promocji Miasta Kielce”, którego rozstrzygnięcie zaplanowano na połowę 2021 r.

Promocja gospodarcza miasta odbywa się w oparciu o pięć podstawowych kategorii instrumentów marketingowych, które wytypowane zostały w ramach projektu „Tworzenie i rozwój sieci centrów obsługi inwestora” w 2015 r. na podstawie

przyjętych grup docelowych (inwestorów zewnętrznych, lokalnych przedsiębiorców, deweloperów, firm konsultingowych i dziennikarzy), tj.: reklamę (tradycyjną i internetową), relacje z inwestorami, content marketing, prezentację i marketing bezpośredni oraz event marketing (w postaci udziału w targach, organizacji szkoleń, seminariów, wizyt studyjnych). Silna i wyróżniająca się marka gospodarcza Kielc to również jeden z priorytetów „Programu wspierania przedsiębiorczości dla miasta Kielce”.

Gospodarcza marka Kielc tworzona jest m.in. w oparciu interakcje z Centrum Obsługi Inwestora. Ta faza opiera się na kontaktowości, profesjonalnym zachowaniu personelu, terminowości, dochowywaniu warunków umowy/współpracy oraz na jakości obsługi. W okresie monitorowania dokumentu „Strategia rozwoju Kielc na lata 2007-2020. Aktualizacja” Kielce kilkakrotnie uzyskały tytuł „Gmina na 5!” (2016, 2018, 2020) w badaniu przeprowadzonym przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie, którego celem jest monitorowanie i weryfikacja jakości obsługi potencjalnych inwestorów oraz przedsiębiorców przez jednostki samorządu terytorialnego. Badaniu podlega rokrocznie ponad 600 gmin. W omawianym okresie Centrum Obsługi Inwestora podlegało również niezapowiedzianym audytom ze strony m.in. PAiIZ/PAIH, kieleckie COI każdorazowo zajmowało najwyższe pozycje w rankingach.

Promocja gospodarcza odbywa się w oparciu o spójną identyfikację wizualną, która została opracowana w 2015 r. i odświeżona w 2019 r. Podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi w promocji gospodarczej jest Kielecki Portal Gospodarczy (www.invest.kielce.pl), Baza ofert inwestycyjnych (<http://mapa.invest.kielce.pl/>), materiały drukowane (folder gospodarczy „Kielce – Twoje miejsce na biznes”) oraz kanały gospodarcze na fb @InwestujwKielcach, #kielcedlaprzedsiebiorcow.

Oferta inwestycyjna Miasta jest dostępna na stronie Inwestuj w Kielcach i w folderach inwestycyjnych oraz branżowych, natomiast szczegółowe, spersonalizowane oferty dla poszczególnych firm są przygotowywane każdorazowo zgodnie z zapytaniem inwestycyjnym.

Na strategię **pozyskiwania inwestorów** składa się szereg działań inicjowanych przez Prezydenta Miasta i realizowanych przez poszczególne wydziały i jednostki miasta. Te działania zostały wpisane w Cel Strategiczny „Kielce atrakcyjne dla biznesu” Strategii Rozwoju Miasta Kielce. Kluczowe zagadnienia związane z rozwojem gospodarczym miasta i wsparciem dla przedsiębiorczości zostały również ujęte w „Programie wspierania przedsiębiorczości dla Miasta Kielce” z 2018 r. Dokument ten zawiera m.in. opis najważniejszych dla miasta sektorów i branż, istotnych ze względu na aktualny potencjał jak i uwarunkowania historyczne.

Zgodnie z obowiązującym na koniec 2020 r. Planem zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod inwestycje w Kielcach wynosiła 543 ha, czyli 28% powierzchni objętej planami, z czego zabudowa usługowa stanowiła 204 ha, zaś zabudowa przemysłowa – 51 ha. Warto przypomnieć, że powierzchnia terenów wyłączonych z zabudowy obejmującej tereny zieleni, tereny rolne, lasy i in. stanowi 583 ha, czyli 30% powierzchni objętej planami. Natomiast powierzchnia terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zieleni (z wyłączeniem terenów rolnych oraz terenów wód powierzchniowych) wynosi 438 ha, co stanowi 23% powierzchni objętej planami.

Jedną z głównych ról gminy w aktywizacji gospodarczej rynku lokalnego jest dbałość o zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej i drogowej o określonym standardzie i dobrym stanie technicznym oraz tworzenie ofert inwestycyjnych na bazie posiadanych gruntów gminnych. Jeszcze niedawno (zmiana przepisów dotyczących stref ekonomicznych) narzędziem do wzrostu atrakcyjności obszaru gminy było dążenie do objęcia obszaru gminy specjalną strefą ekonomiczną (osiągnęliśmy ten cel na obszarze Kieleckiego Parku Technologicznego).

Do Gminy Kielce należy łącznie 14,6762 ha gruntów inwestycyjnych. Grunty te przeznaczone na rozwój przedsiębiorczości znajdujące się w zasobie gminnym były administrowane przez Kielecki Park Technologiczny. KPT pozyskał finansowanie ze środków UE na uzbrojenie gruntów przy ul. Olszewskiego i zrewitalizował zaniedbane tereny poprzemysłowe. Następnie grunty te były sprzedawane w ramach przetargów nieograniczonych zainteresowanym firmom. Kielecki Park Technologiczny prowadził również działania istotne dla rozwoju gospodarczego w zakresie tworzenia infrastruktury dostosowanej do potrzeb dla biznesu, wsparcia inkubacji młodych i innowacyjnych przedsiębiorców.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat miasto Kielce przyciągnęło inwestorów zewnętrznych, głównie z sektora nowoczesnych usług dla biznesu, metalowego i branży logistycznej. Przy czym istotne z punktu widzenia rozwoju rynku pracy w Kielcach było zapewnienie wysoko jakościowych miejsc pracy. Warto zwrócić uwagę, że ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i gęstość zaludnienia nie każda działalność była możliwa do ulokowania w naszym mieście. W takiej sytuacji szukane były alternatywne lokalizacje w gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co pozwalało na stworzenie szerszej, bardziej zróżnicowanej oferty dla inwestora, a więc zwiększenie szansy, iż w procesie inwestycyjnym przedsiębiorca wybierze lokalizację w bezpośrednim sąsiedztwie naszego miasta.

Kielecki Park Technologiczny był w ostatnim okresie jednym z największych przedsięwzięć gospodarczych realizowanych przez Miasto. Na jego terenie na koniec 2020 r. działało 95 podmiotów z branży kreatywnej, zgodnie z formularzem

monitorowania strategii. KPT oferował szeroki wachlarz „szytych na miarę” usług biznesowych i rozwojowych, a także pomoc w poszukiwaniu partnerów biznesowych oraz preferencyjne warunki wynajmu. Instytucja przy wsparciu środków Unii Europejskiej realizowała również projekty o krajowym i międzynarodowym zasięgu, dotyczące m.in. digitalizacji przedsiębiorstw, bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni, dualnego systemu kształcenia, czy CSR. W skład Kieleckiego Parku Technologicznego wchodzi Zespół Inkubatorów Technologicznych (ZIT), Centrum Technologiczne oraz Centra Kompetencji. ZIT to profesjonalnie wyposażona i atrakcyjnie zlokalizowana infrastruktura, w postaci budynków Orange Inc. oraz Skye Inc. To miejsce, w którym młode firmy czy start-upy mogą uzyskać fachowe wsparcie w realizacji nowatorskich pomysłów w pełnym procesie inkubacji od pomysłu do rynkowego startu. Centrum Technologiczne, czyli przestrzeń dla nowych i już funkcjonujących przedsiębiorstw, opierających rozwój na innowacyjnych rozwiązaniach technologicznych, składa się z 4 hal produkcyjnych, budynku laboratoryjno-produkcyjnego i terenów inwestycyjnych. Ważną część KPT stanowią Centra Badawczo-Rozwojowe: Centrum Kompetencji ICT, Centrum Druku 3D, Biblioteka Materiałowa, Centrum CNC i Centrum Fashion Design. Na terenie KPT w budynku należącym niegdyś do zakładów „Chemar” powstało w 2015 r. Energetyczne Centrum Nauki, którego celem jest popularyzacja nauki poprzez zabawę i eksperymentowanie.

Na przestrzeni ostatnich lat, zarówno Miasto Kielce w ramach pracy Referatu Aktywizacji Gospodarczej, a następnie Biura ds. Przedsiębiorczości i Centrum Obsługi Inwestora, w oparciu o działania jednostek budżetowych, jak Miejski Urząd Pracy, czy wspomniany wyżej KPT, realizowało zadania mające na celu **wsparcie lokalnych przedsiębiorców** w ramach celu Strategicznego II, Celu operacyjnego 1, Działania 2: Wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, Działania 3: Wypracowanie programu zachęt dla nowych i już obecnych w Kielcach przedsiębiorców (podatki i ulgi w zakresach prawa lokalnego) w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, Działania 8: Rozwój usług wspierających innowacyjną działalność gospodarczą, takich jak rozwój nowych produktów i usług, mechanizmy finansowania, internacjonalizacja oraz Działania 11: Realizacja programu rozwoju przedsiębiorczości, w tym platformy startupów oraz opracowania programu wspierającego aktywność zawodową ludzi młodych. Przygotowując monitoring strategii, założono że na przestrzeni lat 2015-2020 zrealizowanych zostanie łącznie 85 działań mających na celu wspieranie przedsiębiorczości. Według stanu na koniec monitorowania niniejszej strategii, takich działań przeprowadzono łącznie 118. Obejmowały one zarówno wsparcie udzielane firmom (jak pomoc w negocjacjach, obsługa misji zagranicznych, szkolenia), organizację i współorganizację wydarzeń gospodarczych (jak ERC2020, fora gospodarcze, wizyty studyjne, kongresy i konferencje branżowe), kampanie marketingowe, realizację projektów unijnych (jak „Wysokiej jakości kwalifikacje i staże zawodowe kluczem do sukcesu w branży IT” dofinansowanego z EFS w kwocie 1 717

112,00 zł czy „Program: Edukacja Przedsiębiorczości” z całkowitym budżetem projektu w wysokości 629 200,00 zł), zgłoszenia projektów do programów krajowych i unijnych.

Rok 2020 był wyjątkowo trudny dla przedsiębiorców. Działania miasta wpisały się w założenia dokumentu strategicznego, tj. wsparcie stałego rozwoju firm już działających w Kielcach „i pomoc w razie trudności”, co „pozwoli na utrzymanie istniejących miejsc pracy i tworzenie nowych, umożliwi także dynamizację obecnej tkanki gospodarczej miasta”. W związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego Miasto Kielce podjęło szereg działań w 2020 r. Na początku kwietnia 2020 r. powołało w Wydziale Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej specjalną komórkę – Centrum Wsparcia Przedsiębiorczości 2020 w celu ograniczenia skutków sytuacji kryzysowej w jakiej znaleźli się kieleccy przedsiębiorcy. Centrum Wsparcia Przedsiębiorczości 2020 koordynowało działania związane z pakietem pomocowym oferowanym przez Miasto Kielce.

Przedsiębiorcy którzy zostali dotknięci konsekwencjami epidemii, mogli w 2020 ubiegać się o takie wsparcie jak:

1. Odroczenie terminów płatności podatków lokalnych (podatek od nieruchomości oraz od środków transportowych), rozłożenie płatności podatków lokalnych na raty, czy umorzenie odsetek od tych kwot. Aby skorzystać ze wspomnianej pomocy, przedsiębiorca składał indywidualny wniosek z odpowiednimi dokumentami.
2. Możliwość złożenia deklaracji „Zmniejszenie lub czasowe „wyzerowanie” opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”.
3. Zmiana zasad pobierania opłat za parkowanie w strefie płatnego parkowania. Opłata za pierwszą rozpoczętą godzinę parkowania nie była pobierana pod warunkiem, że czas parkowania nie przekraczał 45 minut w danym dniu kalendarzowym.
4. Od 1 kwietnia 2020 roku przedsiębiorcy, będący dzierżawcami gruntów Miasta Kielce, przez okres kolejnych trzech miesięcy uiszczali czynsz dzierżawny w wysokości 10% dotychczasowego, jeśli na gruncie miejskim prowadzili określony rodzaj działalności, m.in. handlową, handlową – sezonową, usługową, parkingową, przemysłowo – składową, sportową i rekreacyjną. Obciążenie przedsiębiorców z tego tytułu spadło tym samym o 90%.
5. Umożliwiono także przesunięcie terminu płatności opłat za użytkowanie wieczyste dla przedsiębiorców, których nieruchomości wykorzystywane były w celu prowadzenia działalności gospodarczej (po zmianie przepisów ustawowych).

6. Miejski Zarząd Budynków w Kielcach w oparciu o Zarządzenia Prezydenta Miasta Kielce udzielił wsparcia w postaci pakietów pomocowych dla przedsiębiorców, będących najemcami lokali użytkowych, znajdujących się w zarządzie MZB:
  - a) Na podstawie Zarządzeń Nr 121/2020 z dnia 25.03.2020r.; Nr 175/2020 z dnia 29.04.2020r., Nr 215/2020 z dnia 29.05.2020r., Nr 258/2020 z dnia 30.06.2020r., udzielono najemcom, którzy złożyli odpowiednie wnioski, obniżki czynszu w miesiącu kwietniu i maju 2020r. do wysokości 1 zł netto za przedmiot najmu, natomiast w miesiącu czerwcu 2020r. do wysokości 40%, a w lipcu 2020r. do wysokości 80% należnego czynszu.
  - b) W oparciu o Zarządzenia Nr 432/2020 z dnia 01.12.2020r. oraz Nr 25/2021 z dnia 29.01.2021r. udzielono wszystkim najemcom lokali użytkowych, będących w zarządzie MZB, obniżki czynszu w wysokości 50% w miesiącach grudzień 2020r., styczeń, luty i marzec 2021r.
  - c) Dodatkowo w tym czasie waloryzacja stawek czynszu została zamrożona.
7. Od samego początku pandemii Kielecki Park Technologiczny oferował firmom cały wachlarz działań o charakterze finansowym, informacyjnym i organizacyjnym.
  - a) Lokatorzy KPT mogli liczyć na redukcję stawek za czynsz, w niektórych przypadkach nawet o 95%. Wysokość ulgi była uzależniona od spadku przychodów poszczególnych firm. Z pomocy skorzystało blisko 50 z ponad 200 przedsiębiorców.
  - b) Dodatkowo firmy mogły liczyć na rozłożenie czynszu na raty, a te, które chciały zmniejszyć wynajmowaną przestrzeń lub zostały zmuszone do rezygnacji z niej, miały możliwość negocjacji.
  - c) Inną formą wsparcia był szereg działań związanych z doradztwem, informacją oraz pomocą w przekwalifikowaniu się. Zorganizowano cykl bezpłatnych webinarów z instytucjami oferującymi wsparcie w ramach tarczy antykryzysowej. Eksperti z KPT, Urzędu Skarbowego, Urzędu Pracy, ZUS czy PFR krok po kroku wyjaśniali wszystkie wątpliwości. Spotkania te cieszyły się sporym zainteresowaniem.
  - d) Jeszcze inną formą wsparcia była pomoc podmiotom, które chciały wspierać mieszkańców i instytucje poprzez produkcję materiałów ochronnych jak np. maseczki, przyłbice, czy części do respiratorów. Tuż po zamrożeniu gospodarki udostępniono na specjalnych warunkach przestrzeń Centrum Fashion Design firmie MakuwaArt, właścicielowi marki Regioszulki, która rozpoczęła szycie maseczek.

Sporą część tej produkcji przekazana została do domów pomocy społecznej, pogotowia, Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego, jednoimiennego szpitala w Starachowicach i innych jednostek, które zwracały się z prośbą o pomoc. Firma Cabiomede – lokator KPT, zaczął produkować przyłbice, które potem trafiły m.in. do Świętokrzyskiego Centrum Onkologii. W Parku powstawały także części do respiratorów i łączniki do masek nurkowych wykorzystywanych przez lekarzy. Firma EkoEnergia ze swoich środków kupiła ogromną partię materiału na maseczki, a PODOPHARM przekazał potrzebną płyn do dezynfekcji.

- e) Kryzys związany z koronawirusem w różnym stopniu wpłynął na działalność przedsiębiorców, których firmy zlokalizowane są w KPT. Część z nich pandemia otworzyła na nowe działania lub zwiększyła popyt na już oferowane produkty i usługi. Dużym popytem cieszyły się produkty i usługi, które umożliwiały funkcjonowanie w świecie online. Podmioty, które tworzyły takie rozwiązania zyskały nowych klientów, np. firma ActivTek, która produkuje systemy do wentylacji oraz przenośne urządzenia, skutecznie oczyszczające powietrze (ta technologia jest skuteczna również w usuwaniu koronawirusa). Firma uzyskała certyfikat amerykańskiej Agencji Żywności i Leków (FDA) i zaczęła wyposażać w swoje urządzenia hotele i szpitale na większą niż dotychczas skalę.

Kolejnym wybranym w procesie konsultacji wyzwaniem stało się „**pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój miasta**”. Referat Funduszy Europejskich w Biurze Zarządzania Funduszami Europejskimi Urzędu Miasta Kielce prowadzi monitoring projektów współfinansowanych z funduszy europejskich na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Kielce nr 215/2019 z dnia 31 maja 2019 r. Monitorowane były projekty realizowane przez wszystkie wydziały Urzędu Miasta Kielce oraz jednostki organizacyjne gminy. Dane przekazywane były do Biura ZFE dwa razy w roku, tj. do dnia 15 lipca za I półrocze danego roku oraz do dnia 15 stycznia na II półrocze roku poprzedniego.

W minionej perspektywie Polska była największym beneficjentem pomocy unijnej. W latach 2014-2020 Unia Europejska przeznaczyła dla naszego kraju 82,5 mld euro. Podział środków i kierunki ich wykorzystania był przedmiotem dyskusji i uzgodnień władz centralnych i samorządowych z różnymi partnerami. W okresie programowania 2014-2020 Miasto Kielce i miejskie jednostki organizacyjne zrealizowały (i wciąż będą realizować do 2023 r.) łącznie 160 projektów i zadań współfinansowanych środkami bezzwrotnymi, w tym przede wszystkim środkami z funduszy Unii Europejskiej. Łączna wartość zrealizowanych projektów i zadań wyniosła 904 750 mln zł. Wartość

dofinansowania UE we wnioskach o dofinansowanie wyniosła 634 393 204,11 mln zł. Wydatki kwalifikowane wykazane we wnioskach o płatność wyniosły 786 043 532,61 mln zł. Projekty dotyczyły zarówno działań inwestycyjnych jak i nieinwestycyjnych.

Wyszczególnienie	Liczba projektów / zadań	Wartość całkowita /mln PLN/	Środki bezwrotne			
			ogółem		środki z UE	
			kwota /mln PLN/	%	kwota /mln PLN/	%
Projekty / zadania inwestycyjne (EFRR i FS)	24	756,31	504,10	66,65	499,44	66,03
Projekty nieinwestycyjne (EFS, EFRR, FS)	136	148,44	141,39	95,25	134,95	90,91
Razem:	160	904,75	645,49	71,34	634,90	70,17

Tabela: Podział projektów ze względu na cel; opracowanie Biuro ZFE.

Projekty w trakcie realizacji i te zrealizowane przez Gminę Kielce oraz jej jednostki organizacyjne dzielą się ze względu na źródło finansowania w następujący sposób:

Fundusz strukturalny	Liczba projektów	Program Operacyjny	Liczba projektów	Jednostka realizująca	Ilość projektów		
Europejski Fundusz Społeczny	88	Wiedza Edukacja Rozwój	32	Miejski Urząd Pracy	7		
				Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz jednostki podległe	5		
				Szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, zawodowe	20		
		Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego	55			Centrum Kształcenia Zawodowego	2
						Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	6
						Wydział Rozwoju i Rewitalizacji Miasta	1
						Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	1
						Miejski Urząd Pracy	14
						Szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, zawodowe	27
						Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Sp. z o.o.	3

				Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji	1
		Program Operacyjny Polska Cyfrowa	1	Miejski Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	1
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	28	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego	21	Centrum Kształcenia Zawodowego	1
				Geopark Kielce	2
				Kielecki Park Technologiczny	4
				Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	4
				Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji	1
				Miejski Zarząd Dróg	7
				Biuro Inwestycji	1
		Program Operacyjny Polska Wschodnia	5	Miejski Zarząd Dróg	2
				Zarząd Transportu Miejskiego	1
				Kielecki Park Technologiczny	2
Interreg Europa Centralna	2	Kielecki Park Technologiczny	2		
Fundusz Spójności	2	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	1	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Sp. z o.o.	1
		Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020	1	Biuro Zarządzania Funduszami Europejskimi	1
Komisja Europejska	35	Erasmus +	35	Kielecki Park Technologiczny	6
				Szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, zawodowe	29
Inne źródła finansowania	6	Inne źródła finansowania	6	Kielecki Park Technologiczny, szkoły	6

Tabela: Źródło finansowania projektów. Opracowanie Biuro ZFE na podstawie formularzy.

Kolejnym wyzwaniem, które uwzględniono w pracach nad wizją i priorytetami strategicznymi miasta było **utworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego**. CK Technik rozpoczęła działalność w nowej siedzibie przy ul. Łódzkiej 200 we wrześniu 2020 r. To przykład nowatorskiego podejścia do edukacji uczniów szkół ponadpodstawowych w aspekcie łączenia praktyki i nauki zawodu. Jego budowa kosztowała prawie 50 milionów złotych, w tym 16 milionów ze środków miasta. Dzięki podnoszeniu kwalifikacji młodych pracowników sprzyja zwiększaniu atrakcyjności miasta dla firm, które zarówno prowadzą w Kielcach działalność gospodarczą, oraz dla tych, które rozważają inwestycję w naszym mieście.

Swoją działalność CK Technik opiera na ścisłej współpracy z przedsiębiorcami lokalnymi z branży informatycznej oraz przemysłu metalowo-odlewniczego, które stanowią inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego. Centrum oferuje przede wszystkim poprawę atrakcyjności i jakości kształcenia zawodowego, poprzez dostęp do nowoczesnej placówki wyposażonej w najnowsze pomoce techno-dydaktyczne zgodne z potrzebami lokalnego rynku pracy, poprawę sytuacji na świętokrzyskim rynku pracy w zakresie dostępności wykwalifikowanych kadr w zawodach deficytowych poprzez współpracę z przedsiębiorstwami skupionymi wokół inteligentnych specjalizacji regionalnych. Głównym celem tej ważnej jednostki oświatowej jest zwiększenie dostępności do kształcenia zawodowego oraz rozwój potencjału edukacyjnego Miasta Kielce i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez utworzenie nowoczesnej infrastruktury szkolnictwa zawodowego i edukacji ustawicznej.

Załącznik nr 1: Zestawienie wskaźników dla celów operacyjnych i działań.

Opracowanie: Biuro ds. Przedsiębiorczości i Centrum Obsługi Inwestora

.....

.....

Akceptuję:

Zatwierdzam: .....